Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабрийн 21-һээ гарана | № 198 (13912) | 1972 оной августын 23, среда | Сэн 2 мүнгэн

АВГУСТЫН ХУРАЛДААН

...тябрийн 1 дүтэлжэ байна. Урдынхи мэтэ, һуралсалай ...жэлэй эхилхээ байхада, багшанар ехэ хуралдаандаа суг... Август һарада үнгэрдэг заншалта болоһон зүблөөн ...һургуулиин ажал ябуулгын, эдир үетэнэй һуралсалай бо... ...хүмүүжүүлгын асуудал зүбшэн хэлсэгдэхэ байна.

Коммунис байгуулгын мүнөө үеын шухала зорилгонуудые ...йлхо зуураа, КПСС-эй XXIV съезд арадай гэгээрэлые ...дань һайжаруулха хэрэгтэ горитой анхарал хандуулаа. ...хи табан жэлдэ «ажалшадай эрдэм мэргэжэлэй хэмжээ ...ргэжэ дээшэлүүлхэ, мүн залуушуулай бүгэдэ ниитын ...һуралсал бэелүүлхэ хэрэгые дүүргэхэ...» гэжэ съездын ...ри соо бэшээтэй. КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Мини...дэй Соведэй һаяхан баталан абаһан һургуули тухай тог... тэрэ шиидхэбэриие хэрэг дээрэнь бэелүүлгын тодор... программа болоно гээшэ.

...үеэ үедэ манай юрэнхы эрдэмэй һургуули хадаа нэгэ ...тай, ажалай, политехническэ шэглэлтэй болон бэхижэбэ. ...хүмүүжүүлгын ажалай эмхидхэл һайжарна, багша... ...мэргэжэлэй шанар дээшэлнэ. Гэбэшье һурагшадай эрдэм ...шанар, тэдэнэй үзэл сурталай талаар хатуужал үе ... эрилтэдэ харюусанги байха ёһотой. Тэрэнэй тула ...ехэ юумэн хэгдэхээр байна. Тэрэ талаар абажа үзэбэл, ...рые бэлдэлгэ улам һайжаруулагдаха, шэнэ онол арга... болон техническэ хэрэгсэлнүүд үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэхэ ... болсно. Мүн сэрэдүйнь мэргэжэл шэлүүлжэ эдиршүүдые ..., һургуулида хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие шанартай ... шухала. Эдэ бүхы асуудал багшанарай, үргэн ниитэ ...сэдьхэлһээ гарадаггүй, тиимэһээ августын зүблөөн дээрэ ...дахa хөөрэлдөөндэ шухала һуури эзэлхэ байһаниинь ...сотой.

...жа ябаһан үетэниие мүнөөнэй эрдэмэй үндэһөөр һайса ..., ухаан сэдьхэлыень ариг сэбэрээр бүрилдүүлэн, мате... үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ, залуушуулые ниитэдэ ... ажалда тон дуратайгаар хабаададаг байхаар бэлдэхэ — ...зорилгонуудые юрэнхы эрдэмэй һургуулиие саашадань ... зурааа үсэд нэтэрүүгээр бэелүүлхэ ёһотойбди. Гэхэ ... эдэ ехэ зорилгые бэелүүлгын амжалта хадаа имагтал ...һаа дулдыдаха бэшэ юм. Багшанарта олоной туһа... ...үзүүлэгдэхэ байһаниинь арсашагүй. Шэнэ учебнигүүд, ...ческа туһаламжын номууд зохёогдоно, мүнөө үеын эр... болон үйлэдбэриин хэмжээе харуулһан һуралсалай тех... хэрэгсэл бэлдэгдэнэ. Һургуулида али болохо хамһаба... байхыень ниитын эмхинүүдтэ, предприятиин, колхоз... ...совхозуудай коллективүүдтэ дурадхагдаа.

...гээр эдэ бүгэдэһөө боложо, багшанар харюусалгаһаа сү... бэшэ юм ааб даа. Ургажа ябаһан үетэниие һурга... ...хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ багшанар гол һуури эзэлхэ ёһотой ... Багшын хэр зэргэ бэлэдхэлтэй байһанһаа, тэрэнэй баяи ... һургуулиин хүдэлмэриин шанар дулдыдаха юм. ... мүнөө үедэ багшанарай үмэнэ ехэхэн эрилтэ табина ... Хүүгэдые эрхим һайнаар хүмүүжүүлдэг, хэжэ байһан ... үүсхэл ехэтэйгээр хандадаг нүхэд манда олон даа. ... хүүгэдтэ гүнзэгы эрдэм, ажалай шадабари олгодог, ... бодолтойгоор хүмүүжүүлдэг. Тиимэ багшанарай шабинар ... дүүргэжэ гарахадаа, яһала эрдэм бэлэдхэлтэй, али... ...ые ухаалдижа шадаха, Эхэ орондоо аша туһа асарха ... эрмэлзэлтэй болоһон байдаг.

...барилан хэлэхэ болоо һаа, багша үе сагуудай хоо... холбоо байгуулдаг хүн гээшэ, тэрэ хадаа олон ондоо ... холбоһон һудал мүн. Тэрэ хадаа мүнөөдэрэй эстафе... ...сэй сагта дамжуулжа байдаг хүн гэнги...» гэжэ КПСС... ...ральна Секретарь Л. И. Брежнев Багшанарай бүхэсо... съезд дээрэ тэмдэглээ һэн. Шэнэ хүниие — коммунизм ...гшые бүрилдүүлэн хүмүүжүүлхын түлөө совет багша... ...ай ехэ харюусалгатай гэжэ мүнөө жэлэйшье августын ... дээрэ үшөө, үшөө дахин хэлсэхэ шухала.

...дэлмэриингөө дүнгые хаража, һуралсал-хүмүүжүүлгын ...сые бүхыдэнь һайжаруулха замые, һургуулиин шэнэ ... олоороо шэнжэлэн зүбшэхэ гээшэ педагогическа ехэ ...эй тон шухалань болоно. Эхилхээ байгаа һуралсалай ... онсо илгаатай. Зургаадахи классуудта математика, ..., арбадахинуудта физикэ шэнэ программаар заагдадаг ... Национальна һургуулинуудта ород болон түрэлхи хэлэ ... эрид һайжаруулха эрилтэ табигданхай. Августын зүб... хадаа багшанарай түрүү дүй дүршэлэй бодото ендэр ... ёһотой. Арадай гэгээрэлэй зургаанууд, методическа ...ргаанууд, партийна болон профсоюзна эмхинүүд тэрээн ... оролдохо уялгатай.

... һургуулида бэелүүлэгдэдэг һуралсал хадаа эдир ха... коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгһээ таһаршагүй ... үетэнэй сэдьхэл ухаанай сэбэр һайханаар бүрилдэл... һуралсалай үедэ бэелүүлэгдэдэг хүмүүжүүлгэһээ... ... классһаа гадуур ябуулагдадаг хүдэлмэриин элдэб ...һаашье, һургуулиин комсомолой болон пионерэй ...һаашье дулдыдадаг гээшэ. Педагогическа зүблөө... ...мэтын асуудалнуудта онсо анхарал хандуулха ёһо... ...талаар «В. И. Лениинэй нэрэмжэтэ Пионернүүдэй бү... эмхиин 50 жэл тухай» гэһэн КПСС-эй ЦК-гай тог... ... һургуулиин комсомолой эмхинүүдые хүтэлбэрилхэ ...асуудал зүбшэн хэлсэлгээр ВЛКСМ-эй ЦК-гай һаяхан ... пленумэй дурадхалнууд багшанарта горитой туһалам... ...үүлхэ юм.

... орондо арадай гэгээрэл тушаа анхарал хадаа бүгэдэ ... хэрэг. Партийна болон совет органууд августынгаа ...ическа зүблөөе һайнаар үнгэргэхэ хэрэгтэнь гэгээрэлэй ...гшэдтэ туһалха ёһотой болоно. Зүблөөнүүд дээрэ ...й, илангаяа хүдөөгэй багшанарай эрдэм бэлэдхэлые ... шухала, табан жэлые дүүргэхын түлөө боложо бай... ...элэй ябасатай, уласхоорондын байдалтай, эрдэмэй бо... ...лой шэнэ туйлалтануудтай тэдэниие танилсуулха хэрэг... ...ртийна болон совет хүдэлмэрилэгшэд, эрхим пропаган... ..., мэдээжэ мэргэжэлтэд, эрдэмтэд, литература болон ...ын ажал ябуулагшад багшанарта элидхэл уншаг лэ! ...брийн 1-һээ элүүрые хамгаалгын болон гэгээрэлэй хү... ...гшэдэй салин хүлһэ ехэ болгохо тухай КПСС-эй ЦК-..., СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй тогтоо... багшанар баяр баясхалангай оршон байдалда угтаба. ...тоол хадаа арадай гэгээрэлые алишье талаарнь хүг... ...түлөө, ургажа ябаһан үетэнэй хүмүүжүүлгын хэмжээе ...үүлхын түлөө Коммунис партиин, Совет правительствын ... оролдожо байдагые харуулһан үшөө нэгэ гэршэ ...

...уралсалай жэлэй эхилтэр үсөөхэн үдэр үлэбэ. Сентябриин ... гүйсэд бэлэдхэлтэйгээр угтахын тула манай һургуу... ...нэ табигдаһан шэнэ ехэ зорилгонуудые амжалтатай... ...бэелүүлгын үндэһэ бэлдэхын тула бүхы оролдолго гарга... ...тэй.

(Августын 21-нэй «Правдын» түрүү бэшэг»).

ТАРЯА, ҮБҺЭ ХУРЯАЛГЫЕ ТЭГШЭ ЯБУУЛХА

ТЭБЭРИШЬЕ ҮБҺЭН—ТЭЖЭЭЛ

☐ КОЛХОЗ 14 МЯНГАН ЦЕНТНЕР ҮБҺЭ ХУРЯАЖА, ТҮСЭБӨӨ ДҮҮРГЭБЭШЬЕ, ЭНЭ АЖАЛАА ҮРГЭЛЖЭЛҮҮЛҺЭЭР. ☐ ТҮРҮҮШЫН 1250 ТОННО СИЛОС ДАРАГДАА. ☐ ВИТАМИНТАЙ НОГООНОЙ ГУРИЛ ҮДЭР ҺҮНИГҮЙ БЭЛЭДХЭГДЭНЭ.

Байгша ондо бүхы республика соо, тэрэ тоодо манай эндэшье сагай уларил тиимэ баясамаар һайн байгаа гэхын аргагүй. Зунай эхеэр гандуу байжа, сабшалан, таряалангай ургаса нилээд хатаагаа. Имагтал июнь соо ган гасуурай үедэ луговодуудаймнай сабшалангаа оролдосотой һайнаар уһалһанай ашаар ногоон яһала муу бэшээр ургаа гээшэ.

Тиигээд үбһэндэ орохо үедэ июлиин тэнгээр ходо бороо орожо, баһал бага бэшэ түбэг татаа. Хэды иимэ орёо байдалай тохёолдобошье һаань, манай колхозой бүхы хүн зон үбһэ хуряалгадаа түрүүшын үдэрһөө эмхитэй һайнаар гаража, эршэмтэй шангаар хүдэлөө. Түлэг үедэ үдэр бүри 350—400 хүн сабшалан дээрэ гаража хүдэлдэг байна. Наратай сэлмэг үдэрэй час, минута бүхэниие дүүрэнээр хэрэглэн ажаллаабди. Илангаяа үбһэ хуряалгада машина, техникэ бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэгдөө.

Эдэ бүгэдын ашаар бригада, звенонууднай богони болзорто нилээд ехэ үбһэ хуряажа абаа, бүдүүн тэжээл шанаршье һайнтайгаар бэлэдхэгдээ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Мүнөө колхоз догор бүхыдөө 14 мянган центнер үбһэн һурилэгдэжэ, хараалагдаһан түсэбнай дүүргэгдээ. Тэжээл бэлэдхэлгээр отделениинүүдэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ хоёрдохи отделениинхид (эрхилэгшэнь О. Н. Ленхожиев) эрхимлэжэ гараа. Тэдэнэр хамта 3 мянга гаран центнер үбһэ һурилжэ, түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Мүн энэ отделениин униинэй механизатор Тимофей Михахановна, луговодууд Василий Перфилов, Иннокентий Синицын гэгшэдэй даадаг звенонууд богонихон болзорто түс тустаа 1100—1250 центнер үбһэ һурилөөд, даабаряа баһал дүүргээ.

Бүхы үбһэмнай тракторай шарганууд дээрэ һурилэгдөөд, диилэнхинь үхэр малай гүүртэ, фермэнүүдтэ абаашагданхай. Хээрэ һурилэгдэһэн үбһэмнай ехэнхидээ хорёологдоо.

Энэ жэлдэ гандуу байжа, бүхы дээрээ үбһэнэй бага абтаһаниие хараада абан, бидэ мүнөө гол сабшалангайнгаа ногоо сабшажа дүүргээшье һаа, үшөө 2—3 звено үлөөгөөд, ой модон соогуур, бургааһа шугын забһараар, мүн холын ойн соорхой соогуурхи ногоо сабшуулжа байнабди. Илангаяа жалга, гол горходой эрье зубшаад, таряалангай заха тойрожо ургаһан ногоо, үрмэдэһэ, халаахайшье хуу сабшагдана. Тиигэжэ эдэ звенонууд ногооной хагдартар эндэ тэндэһээ үбһэ суглуулха юм. Мүнөө тэбэришье үбһэ үлүү абаа һаа, үбэлдөө тэрэмнай олдошогүй ехэ тэжээл байхал.

Олонхи звенонуудай үбһэнһөө гараашье һаань, адууһа малай тэжээл бэлэдхэлгэ түлэг үргэлжэлһөөр. Мүнөө кукурузын ургаса хуряагдажа, түрүүшын 1250 тонно силос дарагдаа. Үдэр бүри арба-хорин автомашина, тракторнууд силос даралгада хүдэлнэ. Бүхыдөө 1040 гектар кукурузаа богони болзорто хуряажа, 6 мянган тонно силос дараха зорилготойбди.

Тэрэшэлэн үбһэндэ орохоһоо эхилжэ, колхоздо АВМ-0,4 тухэлэй оньһон түхеэрэлгэ үдэр һүнигүй хүдэлгэгдэнэ. Тиигэжэ 700 центнер витаминтай ногооной гурил татагдаа.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, манай колхозой ажалшад, механизаторнууд таряа хуряалгын халуун хүдэлмэриин эхилжэ байбашье, үбһэ тэжээл бэлэдхэлгые эршэтэйгээр ябуулһан зандаа. Хээрэ һогообориишье үбһэ үлөөхэгүйн түлөө тэмсэнэбди.

Н. ЮМСУНОВ,
Бэшүүрэй аймагай «Дружба» колхозой түрүүлэгшэ.

ГОРОХ ХУРЯАЖА ЭХИЛБЭ

Аймаг соогоо эгээн түрүүлэн «Коммунизм» колхозой, «Забайкалец» совхозой механизаторнууд горох хуряажа эхилбэ. «Коммунизм» колхоз байгша ондо 100 гектар горох тариһан, һаяхан тракторна гурбадахи бригадын механизаторнууд аха дүү Демьян, Мартемьян Федоровтон «Забока» гэжэ газарта «КЗМ-2» түхэлэй баал болгодог косилкаар горохоо хадажа оробо. Түрүүшын үдэрнүүдтэ ажахыда 60 гаран гектар хадагдаа.

Тиихэдэ «Забайкалец» совхоздо 232 гектар горох таригдаһан. Тэрэнэйнь 132 гектарһаа ороохон хуряагдаха, бэшэниинь үбһэнэй гурил болгогдохо зэргэтэй. Эдэ үдэрнүүдтэ механизаторнууд А. В. Антонов, М. М. Захаров гэгшэд горох хуряахаар тааруулагдаһан СКД-5 комбайнаар түрүүшын гектарнуудые хадажа эхилбэ.

Аймагай ажахын полинуудта юһэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй таряа хуряалга захалба.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.
Мухар-Шэбэрэй аймаг.

Түргэнөөр, һайн шанартайгаар

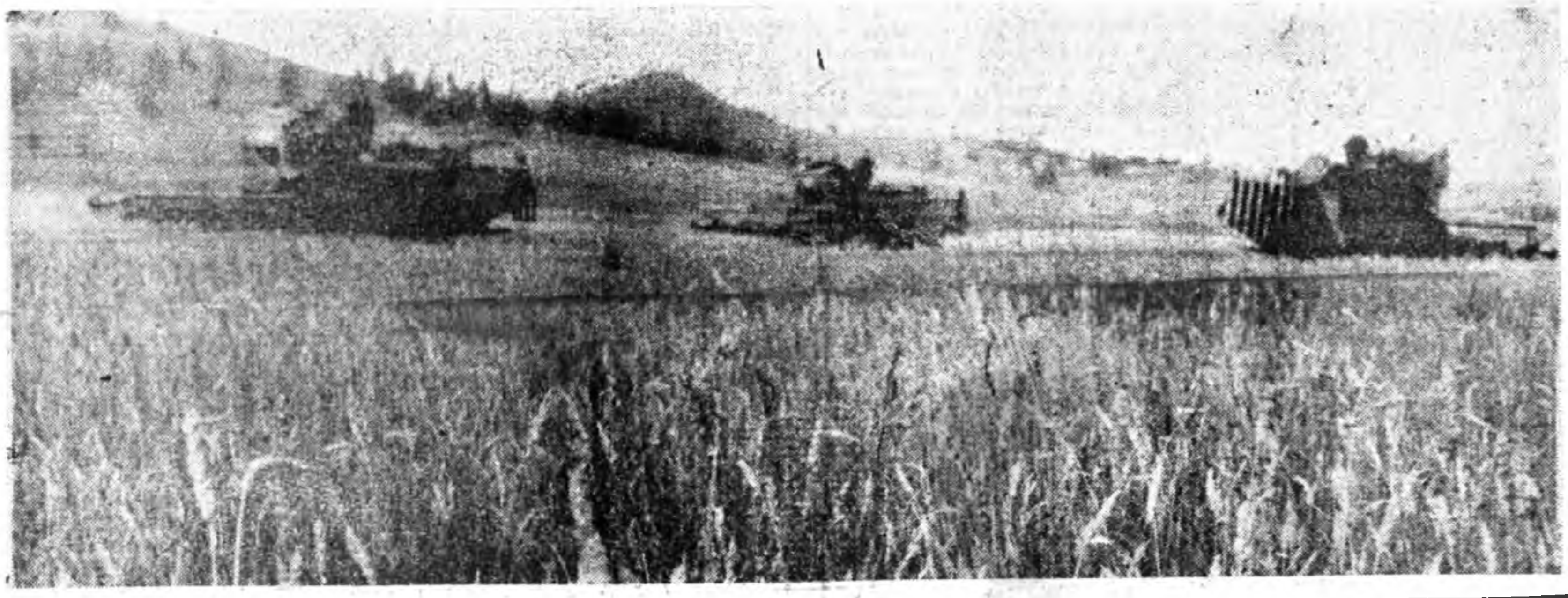

Улаан-Үдын аймагай «Коммунизм» колхоз августын тэн багаар таряа хуряалгаяа эхилээ. Кокорино шадар долоон комбайн түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, таряа амларлан хадажа эхилһэн байна. Мүнөө 500 гектар талмайн газарай таряан сабшагданхай.

Шулуута гэжэ газарта талын табан онгосо эртэ үглөөнһөө үдэшэ орой болотор ажаллана. Эндэ оньһон техникэ һайн мэдэхэ болоһон, дүй дүршэлтэй комбайнернууд хүдэлнэ. Октябрь Тумутов, Ефрем Андреев, Максим Дашиев, Содном Бардуев, Баир Базаров гэгшэд халаанайнгаа нормо үлүүлэн дүүргэнэ. Комбайнер бүхэн хубиин уялга абанхай.

Хээрын стан дээрэ буурал сагаан толгойтой болошоһон үбгэжөөл механизаторнуудта үдэрэй хоол бэлдэнэ. Таряа хуряалгын халуун хаһада тэрэ түрэл колхоздоо иигэжэ туһална.

— Манай колхоз энэ жэлдэ гурба мянган гектар талмай газарай таряа хуряаха түсэбтэй юм, — гэжэ колхозой агроном Цырестор Дабаевич Бадмаев манда хөөрэнэ. — Һаяын үдэрнүүдтэ үшөө арбан хоёр комбайн таряа хуряалгада сүм оролсохонь. Энэ жэлэй таряа хуряалгые түргэнөөр, һайн шанартайгаар үнгэргэхэ гэжэ оролдонобди.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: баруун гарһаа — залуу комбайнер, ВЛКСМ-эй гэшүүн Баир Базаров; талын онгосонууд таряалан далай соогуур тамаран ябана; тракторна бригадын бригадир КПСС-эй гэшүүн Владимир Цыренжапов дорохи зурагта.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

БАГШАНАР, МЕДИГҮҮД БАЯРХАЛАА МЭДҮҮЛНЭ

БАЙДАЛНАЙ УЛАМ ҺАЙЖАРНА

Ургажа ябаа залуу үетэниие дүрбэн тэгшээр хүмүүжүүлхэ, хүн зондо медицинскэ туһаламжа үзүүлгые улам һайжаруулха хэрэгтэ КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Соведэй тогтоол ехээр нүлөөлхэ гэжэ һананаб. Врачнарай, багшанарай, һургуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлһэ дээшэлүүлгэ СССР-эй арадай ажахые 1972 ондо хүгжөөхэ хуулитай зохилдуулан абтаа гэжэ тэрэ тогтоол дотор хэлэгдэнэ.

Энэ хадаа манай гүрэнэй улам хүсэтэй, хүн зонноймнай ажаһуудалай улам һайжаржа байһые гэршэлнэ гээшэ. Гансахан ажаһуудал бэшэ, үхибүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэ зөөри гаргашалагдадаг болоо.

Би хорёод жэл шахуу хүүгэдэй ясли, саад гэхэ мэтэ зургаануудта хүдэлөөб. Жэл ерэхэ бүри барилга, гэр бараан, дотороймнай түхеэрэлгэнүүд һайжарнал даа. Һайн хоол, эрхим харууһан, дулаан унтари, хубсаһан дээрэ үндыжэ байһан багашуулые харахадаа, Эхэ Совет оронойнгоо ямар боложо байһые эли ойлгодог, бахархадагбди.

Энэ һайхан байдалые саашань хүгжөөхэ, бүри дээдэ, һайн хэмжээндэ хүргэхэ ерээдүйн ажалшадые хүмүүжүүлжэ байнабди гэжэ һанахадаа, бидэ, Улаан-Үдын 58-дахи саадай хүдэлмэрилэгшэд, харюусалга ехэтэйгээр ажалдаа хандахые оролдодогбди.

Бидэнэй энэ эрмэлзэлые парти, правительствамнай дэмжэжэ, салин хүлһыемнай нэмээбэ, хүдэлхэ, эрдэмээ дээшэлүүлхэ арга боломжыемнай сэхэдхэбэ гээшэ. Энээнэйнь түлөө халуун баясхалангаа хүргэжэ байһанаа нүхэдэйнгөө зүгһөө мэдүүлнэб.

Р. БЕЛОСЛУДЦЕВА,
Улаан-Үдын 58-дахи саадай хүдэлмэрилэгшэ.

ХАЛУУН АНХАРАЛЫЕНЬ ХАРЮУЛХАБДИ

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдэй ёһоор, арадай гэгээрэлэй болон элүүрые хамгаалгада хамаатай хүдэлмэрилэгшэдэй салин дээшэлүүлхэ тухай тогтоол КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй зүгһөө тунхаглагдажа, энээн тухай газетэнүүд бэшэжэ эхилбэ.

Түрэл партиимнай саг үргэлжэ хандуулжа байдаг анхаралда баясамаар, омогорхомоор байна даа. Илангаяа эдир үетэниие хүмүүжүүлхэ хэрэг гээшэмнай мүнөө үеын шухала асуудалнуудай нэгэн болоно бшуу. Тиимэһээ һургуулинуудые, хүүгэдэй саад, яслинуудые барилга жэлһээ жэлдэ улам үргэдэжэ байна.

Би өөрөө багшалжа эхилһээр тиимэшье үнинэй бэшэб. Зүгөөр энэ үнгэрһэн жэлнүүд намда юу харуулааб гэхэдэ, хүмүүжүүлгын ажал хүдэлмэри үшөөл ехээр ябуулагдаха хэрэгтэй байна бшуу. Бидэнэй мүнөө һургажа, хүмүүжүүлжэ байһан үхибүүд хадаа коммунизмда ажаһууха. Тиимэһээ бидэнэр, багшанарай харюусалга айхабтар ехэ болоно.

Парти, правительствынгаа энэ халуун анхаралые ойлгожо, саашадаа улам һайнаар хүдэлжэ, нэгэшье һурагшые хоёрдохи жэлдэнь үлөөнгүйгөөр багшалжа, гүрэн түрынгөө халуун анхаралые үнэн зүрхэнэй оролдолгоор харюулаял!

Д. ЦЫРЕМПИЛОВ,
Хэжэнгын дунда һургуулиин багша.

ТАСС ЭЭ ҺОНИН

ХАНИ БАРИСААНАЙ МИТИНГ

СОФИ. (ТАСС).. Г. Димитровэй түрэһөөр 90 жэлэй ойдо, СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан олон мянган хүнэй хабаадалгатай митинг Батак хотодо (Пазарджикска округ) болобо. БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Болгар-совет хани барисаанай бүгэдэ арадай комитедэй түрүүлэгшэ Ц. Драгойчева, БКП-гэй ЦК-гай секретарь А. Лилов, Советскэ Союзһаа Болгарида байдаг элшэн сайд В. Н. Базовский митингдэ хабаадаһан хүндэтэ айлшадай дунда бии байба.

Үгэ хэлэгшэд Г. Димитровэй баатар габьяата ажал тухай, хоёр арадай урдын түүхэһээ эшэ һабагшатай болгар, совет эбдэршэгүй хани барисаан тухай хэлээ.

«БКП түрүүтэй болгар арад совет арадтай, тэрэнэй алдарта Коммунис партитай гар гарһаа барилсан ябажа, хүгжэлтэ түгэс социалис общество байгуулхаар шиидэнхэй», — гэжэ Ц. Драгойчева онсолон тэмдэглэбэ.

Энэ митинг совет, болгар арадуудай бата нэгэдэлэй, хани барисаанай гайхамшаг жагсаал болоо.

...ЭМТЭД- ...ХАНИГУУДАЙ ...НГРЕСС

...тическа ба прикладной ... талаар уласхоорондын ...гресс августын 21-нэй ...ввада нээгдээ. Бүхы тү... ... дүрбэ мянга шахуу ... мүнөө сагай гол эр... ... нэгэн болгохо меха... ...ушэлтын асуудалнуудые ... хэлсэхын тула Кремльдэ... ...нуудэй ордон соо суглар...

... конгрессэй эмхидхэ... ...тедэй түрүүлэгшэ акаде... ...И. Мусхелишвили нээгээ. ... конгрессэй нэрэ дээрэ ... Министрнүүдэй Соведэй ... маршалгые энэ суг... ... альга ташалгаар угта...

(ТАСС).

СОФИ. (ТАСС). БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Живков, НРБ-гэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ С. Тодоров Евксиноградта, Варнын оршондо, ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Герегтэй, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ П. Ярошевичтэй уулзаба.

НРБ ПНР хоёрой хоорондын политическэ харилсаа улам гүнзэгырүүлгын, удаадахи табан жэлэй туршада арадайнгаа ажахын түсэбүүдые тааралдуулан гүйсэдхэлгын, худалдаа наймаа үргэдхэлгын асуудалнуудаар һанал болоо зүбшэн хэлсээ. Тэрэшэлэн эрдэм, техникын ба соёлой харилсаан тухай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

СССР-тэй хани харилсаагаа саашадань улам бэхижүүлгын, социалис хани холбоото оронуудай нэгэдэлые саашадань улам бэхижүүлгын ехэ удха шанартай уулзалгада хабаадагшад онсолон тэмдэглэбэ. Социалис оронуудай коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй Крымдэхи һаяын уулзалгын үедэ хэгдэһэн тобшололнуудай зүбые эдэнэр дахинаа лаблан баталба.

Уласхоорондын байдал тухай шухала асуудалнууд, тусхайлан хэлэбэл, Европодохи эб найрамдал ба аюулгүй байдалда хабаатай асуудалнууд уулзалгын үедэ зүбшэн хэлсэгдээ.

НРБ-гэй ба ПНР-эй хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалга үнэн зүрхэнэй, хани халуун оршон байдалда үнгэрбэ.

ҮНЭН ЗҮРХЭНЭЙ ОРШОН БАЙДАЛДА

Олон үхибүүдтэй эхэнүүдтэ „Эхэ-герой" гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум 1972 оной августын 18-да абаһан Указаараа арбан, арба гаран үхибүүдые түрэжэ хүмүүжүүлһэн эхэнүүдтэ «Эхэ-герой» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгожо, «Эхэ-герой» гэһэн орден, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй грамотануудые барюулхаар шиидхээ.

БУРЯАДАЙ АССР-һээ:

Байдаева Аграфена Ишидоржиевнада — гэрэй эзэн эхэнэр, Сэлэнгын аймагай Новоселенгинск тосхон.

Казанцева Антонина Васильевнада — хүдэлмэрилэгшэ, Захааминай аймаг.

Лумбунова Дыжит Дашиевнада — Зэдын аймагай Октябрьска совхозой хүдэлмэришэн.

Нохорова Ринчин Баясхалановнада — гэрэй эзэн эхэнэр, Захааминай аймагай Санага тосхон.

Фазиева Валентина Ивановнада — Зэдын аймагай «Мир» колхозой гэшүүн.

Цыбикова Лайжа-Ханда Жайдановнада — гэрэй эзэн эхэнэр, Захааминай аймагай Санага тосхон.

Цыренжапова Цырегма Цыбиковнада — Яруунын аймагай Нарһатын совхозой хүдэлмэришэн.

Шалбанова Гармажабта — Түнхэнэй аймагай Туранай совхозой хүдэлмэришэн.

БАТА БЭХИ НЭГЭДЭЛЭЙ ИЛАГДАШАГҮЙ ХҮСЭН

КПСС-эй XXIV съезд манай совет гүрэнэй гадаадын политикын гол зорилгонуудые онсо тодорхойлһон байна. Социалис бусад гүрэнүүдтэй хамта социализм болон коммунизм байгуулхада зохисотой уласхоорондын эрхэ байдал хангаха, социалис оронуудай арадуудай аха дүүгэй хани барисаае ба нэгэдэлынь улам бэхижүүлхэ, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе дэмжэн, һая бии болоһон бэеэ даанхай залуу гүрэнүүдтэй али бүхы барисаатай байха, ондо ондоо социальна байгуулалтануудтай гүрэнүүдтэй амгалан тайбанаар зэргэ оршохо ёһо гуримые эрид шууд сахиха, империализмын дайн сэрэг жүрөөдэһэн хүсэнүүдтэ шанга харюу үгэжэ, хүн түрэлтэнние шэнэ дэлхэйн дайнай аюулһаа аршалан хамгаалха гэһэн түүхэтэ зорилгонуудые манай Коммунис парти өөрынгөө хорин дүрбэдэхи съездһээ хойшо амжалтатайгаар бэелүүлнэ.

Жэлһээ жэл бүри социалис гүрэнүүдэй коммунис болон хүдэлмэришэдэй партинуудай хоорондын хани барисаан улам хүгжэнэ. 1972 оной июлиин 31-дэ эдэ партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй Крымдэ болоһон уулзалга аха дүүгэй халуун оршон байдалда үнгэрөө. Энэ уулзалга дээрэ социализм ба коммунизм байгуулга, социалис экономикые хамтааран бүри саашадань хүгжөөхэ, арад зонойнгоо ажаһуудалые улам һайжаруулха тухай дэлгэрэнгы хөөрэлдөөн болобо. Мүн уласхоорондын байдалай тон шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

Һаяхан энэ уулзалгын дүнгүүдые КПСС-эй Центральна Комитедэй Политбюро зүбшэн хэлсэхэдээ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй толгойлһон манай партиин делегациин ажал ябуулгые сүм һайшаагаа. Крымдэ болоһон уулзалгын тобшололнуудые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхээр хараалһан тогтоол Политбюро баталан абаа.

Энэ уулзалга хадаа социалис гүрэнүүдэй аха дүү партинуудай өөһэд хоорондын хани барисаае болон бата бэхи нэгэдэлые улам бэхижүүлхэ хэрэгтэ шэнэ алхам болоо гэжэ КПСС-эй Центральна Комитедэй Политбюро найдамтайгаар тэмдэглээ. Социалис оронуудай гадаадын политика мүнөө сагта эдэбхитэйгээр эб найрамдалые хамгаална. КПСС-эй XXIV съездын баталан абаһан Эб найрамдалай Программа уласхоорондын тон ехэ удха шанартай болонхой гэжэ Крымдэхи уулзалгада хабаадагшад нэгэн һаналаар мэдүүлээ.

Социалис оронуудай арадууд өөһэдынгөө коммунис болон хүдэлмэришэдэй партинуудай съезднүүдэй хараалһан түсэбүүдые амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Социалис гүрэнүүдэй экономикын тон түргэнөөр хүгжэжэ байһыень иимэ хэдэн тоо, баримтанууд эли тодоор гэршэлнэ. Экономикын талаар харилсан туһалалсаха Соведэй гэшүүд болоһон оронуудта (СССР, Болгари, Германиин Демократическа республика, Монголой Арадай республика, Польшо, Румыни ба Чехословаки) 1950 онһоо 1971 он болотор промышленна продукци үйлэдбэрилэн гаргалгань 7 шахуу дахин нэмээ, энэ үе соо экономическа талаараа хүгжэнги капиталис оронуута — 2,8 дахин, тэрэ тоодо США-да — 2,4 дахин нэмэһэн байна. Үнгэрэгшэ 1970 ондо СЭВ-эй гэшүүд-оронуудта промышленна продукци үйлэдбэрилгын хэмжээн 7,8 процентээр нэмэхэдэнь, хүгжэнги капиталис оронуудта 1 процент хүрэхэгүйгөөр нэмээ.

Социализм ба капитализмын системэнүүдэй хоорондохи экономическа мүрысөөн мүнөө үеын научно-техническэ революциин оршон байдалда боложо байна. Энэ мүрысөөндэ социализм капитализмые түрин улам гэдэргэнь хаяжа, үйлэдбэриингээ хүсэ хүгжөөлгэдэ шэнэ, шэнэ амжалта туйлана. Энээнэй ашаар социалис системэ 1950 ондо бүхы дэлхэйн промышленна продукциин 20 процентые үйлэдбэрилэг байһан һаа, харин 1971 ондо 39 процентынь гаргадаг болоо.

Үндэр эрдэмтэд мэргэжэлтэнүүдээр арадайнгаа ажахые хангажа, социализмын оронууд научно-техническэ революцине улам эршэмтэйгээр хүгжөөхэ найдамтай үндэһэ һуурятай болонхой. Жэшээнь, США-да орходоо 1970 ондо СССР 2,7 дахин олон дипломтой инженернүүдтэй байгаа. 1971 ондо СССР-эй 257 мянган инженернүүдые, бэлдэхэдэнь, харин США — 52 мянгые бэлдээ.

Шэнэ, юһэдэхи табан жэлэй эхиндэ СССР шулуу нүүрһэ, руда, тепловоз, электровоз, цемент, хабсармал түмэр-бетон, ноохон бүд, малай тоһо болон бусад зарим промышленна продукци үйлэдбэрилэн гаргалгаар дэлхэй дээрэ нэгэдэхи һуури эзэлээ. СССР үнгэрэгшэ жэлдэ США-да орходоо ехэ булад түрүүшынхеэ хайлуулаа. Мүнөө үедэ СЭВ-тэ ородог социалис гүрэнүүд «ниитэ рыногэй» гүрэнүүдтэ орходоо 60 процент ехэ булад хайлуулдаг, 73 процентээр үлүү электроэнерги үйлэдбэрилдэг болонхой.

Манай Эхэ орон коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури амжалтатайгаар байгуулха үедөө өөрынгөө политическэ, экономическа болон ороноо хамгаалха хүсэеэ улам бүри бэхижүүлнэ. СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн алдарта һайндэрые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө бүгэдэ арадай социалис мүрысөөн хаа хаанагүй үргэнөөр дэлгэрэнхэй.

Энэ 1972 оной түрүүшын хахадта Советскэ Союзай ажалшад арадайнгаа ажахын хүгжөөлгын талаар шэнэ амжалта туйлаа. Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 6,8 процент ехэ промышленна продукци үйлэдбэрилэн гаргагдаа, ажалай бүтээсэнь 5,4 процентээр дээшэлээ. Үнгэрһэн энэ хахад жэл соо 427 миллиард киловатт-час электроэнерги, 326 миллион тонно шулуу нүүрһэн, 193 миллион тонно нефть, 62,4 миллион тонно булад, 657,7 мянган автомобиль, 237 мянган трактор үйлэдбэрилэгдэһэн байна. Мүн нёдондонойхидоо орходоо оронойманай колхозууд, совхозууд мал ажалай продукци эды шэнээн ехээр абаа гэбэл мяха 5 процент, тэрэ тоодо гахайн мяха — 11 процент, шубуунай мяха — 15 процент, һү — 4 процент, үндэгэ — 13 процент.

Эсэгэ оронойнгоо олонациональна эбтэй бүлэ соо манай Буряадай автономито республикын ажалшад юһэдэхи табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэнэ. Авиационно, локомотив-вагон заһабарилгын, прибор бүтээлгын, «Электромашина» заводуудай, нарин сэмбэ ба ноохо сэбэрлэлгын фабрикануудай үйлэдбэрилһэн продукци гансахан орон дотороо бэшэ, мүн хэдэн арбаад харин гүрэнүүдтэ, илангаяа социалис оронуудта абаашагдадаг болонхой.

Советскэ Союзай, бусад социалис гүрэнүүдэй экономикые улам түргэнөөр хүгжөөн һалбаруулха, ажалшадайнь һуудал байдалые улам һайжаруулха хэрэгтэнь СЭВ-эй XXV сессиин нэгэн һаналаар баталан абаһан комплексно программа тон ехэ удха шанартай. Энэ программа хадаа экономикын талаар харилсан туһалалсаха соведтэ ородог социалис гүрэнүүдэй хамтынгаа хүсөөр эрдэм, техникын дэбжэлтые улам хүгжөөлгэдэ, арадай ажахын бүхы һалбаринуудта научно-техническэ революциин туйлалтануудые нэбтэрүүлгэдэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэдэ тон ехэ анхарал хандуулна.

Тингэжэ Советскэ Союзай Коммунис парти, социалис оронуудай марксистско-ленинскэ партинууд олон жэлэй туршада хараалагдаһан нэгэдэмэл түсэбэй ёһоор гансахан лэ өөһэд өөһэдынгөө гүрэнэй экономикые бэшэ, харин бүхы социалис нэгэдэлые али бүхы талаарнь хүгжөөхэ гол зорилготой юм. Энэ хадаа аха дүү социалис оронуудай мүнөө сагай уласхоорондын оршон байдалда туйлаһан амжалтануудаа бэхижүүлхэ, социализм болон коммунизм байгуулгын замаар улам урагшаа дабшаха тон шухала нүхэсэл болоно гэжэ Крымдэхи уулзалга харуулаа.

Социалис оронуудай коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалга дээрэ уласхоорондын байдалай тон шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ. Уласхоорондын харилсаануудай гол шухала асуудалнуудай нэгэниинь хадаа Европодо аюулгүй байдалые хангаха болоно. Социалис гүрэнүүдэй үүсхэлээр хэгдэһэн хэмжээ ябуулгануудай ашаар дэлхэйн бүмбэрсэгэй энэ хубида эб найрамдал, аюулгүй байдал гүйсэд хангаха арга боломжо бии болонхой. Советскэ Союз Польшо хоёрой Германиин Федеративна республикатай баталһан договорнуудай, мүн Баруун Берлинэй асуудалаар дүрбэн талын хэлсээнэй, Германиин демократическа республикын Германиин Федеративна республикатай болон Баруун Берлинэй сенадтай хэһэн хэлсээнэй хүсэндөө оролго, Францитай ба Баруун Европын бусад зарим гүрэнүүдтэй байгуулагдаһан хани барисаае саашань хүгжөөлгэ халаа Ервоподохи байдалые эрид һайжаруулха, «хүйтэн дайнай» үлэгдэлые усадхаха, эндэхи гүрэнүүдэй хоорондоо дайн сэрэг хэнгүй, мүнөө үедэ тогтоһон хилые хэлбэришэгүйгөөр сахин, амгалан тайбан ажаһууха зохисотой байдал тогтоогоо.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Политбюро болбол Нэгэдэмэл нацинуудай организацида Германиин Демократическа Республикые, Германиин Федеративна Республикые түргөөр абаха, мюнхенскэ хэлсээе абтаһан сагһаань хойшо хүсэгүйдэ тоолоһоной ёһоор Чехословаки болон Германиин Федеративна Республика хоёрой хоорондын харилсаае һайжаруулха гэшээ Европодо, бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха хэрэгтэ туһалха юм гэжэ тоолоно. Советскэ Союз болон бусад социалис оронууд хамтаран аюулгүй байдал хангаха ба гүрэн хоорондын харилсаа һайжаруулха асуудалаар ниитэ-европейскэ зүблөө үнгэргэхэ тухай дурадхал оруулһан байна. Европын гүрэнүүдэй иимэ хамтын зүблөөе һалап бэлэдхэжэ эхилхээр зохисотой арга боломжо бии гэжэ Крымдэ болоһон уулзалга тодорхойлон харуулна.

Мүнөө үедэ дэлхэй дээрэ аюулгүй байдал хангаха, ондо ондоо ниитын байгуулалтатай гүрэнүүдэй хоорондоо дайн сэрэг хэнгүй, бүхы арсалдаатай асуудалнуудаа эбэй ёһоор хэлсэжэ шиидхэхэ арга бии. Гэбэшье, ажалшан арадта харша дайн сэрэг һүжэроехэ һэдэлгэ дэлхэйн империализмын үүдхэжэ байдагыень аха дүү марксистско-ленинскэ партинууд һайн мэдэнэ. Энээн тухай Зүүн-Урда Азида боложо байһан дайн гэршэлнэ. Вьетнамай шэн зоригто арад, мүн Лаосой болон Камбоджын арад зоной өөһэдынгөө эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдал хангахын түлөө Американ империализмтай шанга тэмсэл хэнэ. Америкын Холбоото Штадуудай агаарай сэрэг Вьетнамай Демократическа Республикын городуудые, тосхонуудые, даамбанууд болон уһалалгын барилгануудые хайра гамгүйгөөр бомбодожо, амгалан тайбан арад зондо тон ехэ хохидол үзүүлнэ. Вьетнамай баатарлиг арадта Советскэ Союз болон бусад социалис оронууд али бүхы туһаламжа үзүүлнэ, саашадаашье үзүүлхэ байха. Урда Вьетнамһаа США-гай болон тэрэнэй тала баригшадай сэрэгүүдые бултынь гаргажа, ондоо гүрэнүүдэй хабаадалгагүйгөөр Вьетнамай арад зондо политическэ асуудалаа өөһэдөө шиидхэхэ арга олгохын түлөө социалис гүрэнүүд тэмсэнэ.

Мүн Дүтын зүүн зүгэй оронуудта мүнөө болотор аюултай байдал тохёолдоһоор зандаа. Израилиин булимтарагшад табан жэл соо араб арадуудай газар дайдые хуулита бэшээр эзэлжэрхёод, американ болон бусад империалистнуудай дали доро дайн сэрэг үүдхэхые түхеэржэл байна. Социалис оронууд хадаа Израилиин сэрэгүүдые араб арадуудай газарһаа гүйсэд гаргажа, Нэгэдэмэл Нацинуудай организациин Аюулгүйн Соведэй 1967 оной ноябриин 22-то абаһан тогтоолые үгэ дуугүйгөөр дүүргэхэ ёһотой гэһэн эрилтэ табина.

Дэлхэйн бүмбэрсэг дээрэ бата бэхи найрамдал, арад зондо зол жаргал хангахын тула Советскэ Союз болон социалис оронууд тон үргэн далайсатай ажал ябуулга хэнэ. Крымдэ болоһон уулзалгын дүнгүүдтэ үндэр сэгнэлтэ үгөөд, хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалганууд хадаа социалис оронуудай аха дүүгэй хани барисаае саашадань хүгжөөхэ, коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай марксизм-ленинизмын ба пролетарнадай интернационализмын үзэл бодол дээрэ үндэһэлһэн нягта нэгэдэлые бүри бэхижүүлнэ.

Манай Эхэ ороной бүхы арад зон социалис оронуудай коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалгын дүнгүүд болон тобшололнуудые нэгэн һаналаар һайшаагаа. Мүн социалис оронуудай ажалшад, дэлхэйн түрүү үзэлтэй бүхы хүн зон энэ түүхэтэ уулзалгын дүнгүүдые һайшаан дэмжэһэн байна. Нэгэдэмэл нацинуудай организациин дэргэдэхи Советскэ Союзай саг үргэлжын түлөөлэгшэ 130 гаран гүрэнүүдһээ бүридэһэн түлөөлэгшэдтэй энэ уласхоорондын организацида КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой заседани тухай тусхай мэдээсэл августын 8-най үдэр тарааба.

Совет арад СССР-эй байгуулагдаһаар табин жэлэй алдарта һайндэрые угтахаяа байхадаа, түрэл Коммунис партияа нягтаар тойрон жагсана, аха дүү социалис оронуудай ажалшадтай харилсаа нэгэдэлээ улам бэхижүүлнэ. Энэ хадаа социализм болон коммунизм байгуулжа байгаа ажалша арадуудай бата бэхи нэгэдэлэй илагдашагүй хүсэн болоно.

Б. ДОНДОКОВ,
түүхын эрдэмэй кандидат.

Гусиноозерск хотын эхэнэрнүүд Антонида Васильевна Алексеевада захил хэхэ дуратайнууд байдаг. Антонида Васильевна — эхэнэр хүнэй плати оёдог мастер. Тэрэ Куйбышев городто тусхай курсануудые дүүргэжэ ерэһэнэйнгээ удаа, Гусиноозёрскын фабрикада ажалладаг болонхой. Тэрэнэй ажалдаа голэдоһо гаргаһан ушар гэжэ байгаагүй. Эхэнэрнүүэй захиһан платинуудта гоёолто угалзануудые ехэ бэрхээр оёдог. Нүхэр Алексеева мүнөө СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлэй мүрысөөндэ оролсонхой. Тэрэ халаанайнгаа нормые ходоодо үлүүлэн дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: табан жэлэй түрүүшүүлэй нэгэн А. В. Алексеева. Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

«ЭНЭ ГОЁ ДАА...»

Хорин найман жэлэй туршада үглөө бүри үүр хираанаар бодоод лэ, үнеэхил хэдэг ажалаа үдэшын харанхы болотор хэжэл ябахада, заримдаа һонишьегүй, залхуурмааршье болошохо ха гэжэ һанамаар бэзэ. Заводой станогто халаан соохоноо дулаан гэр соо ажаллаад ябашахада, аятай ааб даа. Теэд эндэ тиимэ бэшэ ха юм. Жэлэй дүрбэн сагта газаа—һалхи бороошье, хүйтэн шуурганшье болог, илгаагүй хэдэгээл хэхэ ёһотой. Байг даа, үглөө хэнэ бэзэб гээдшье орхижорхихо аргагүй. Амиды амитад урдаһааш хараад шарайшалха...

Иигэжэ Базар-Сада Дашиевич Санданов — Захааминай аймагай «Коммунизмын зам» колхозой дээдэ гарай малшан тобшохоноор тэмдэглэнэ. Энээхэн «шарайшалха» гэһэн үгэ соонь яһала юу хээн бии ха.

Арба гаран жэлэй саада тээ, мүн һүүлээрнь 3-4 жэл үнгэрһэн хойно энэ малшанайда ябагдаа һэн. 1960 оной хүйтэн үбэл. Колхоз үбһэ тэжээлээр дутамаг. Мал туража, муудажа байба. Илангаяа залуу малда эдюулхэ тэжээл бүришье хомор һэн. Базар-Сада үбгэнэйхи гэр бүлөөрөө Зэмхэ нютагта тугалнуудые харуўһалжа байгаа. Теэд хахир хабарые дабажа ногоон дээрэ малаа гаргаха үедэ, Базар-Сада Дашиевичтанай хараһан мал тарган, тоо толгой бүтэн гэлдэһэн соло сууряан суглаа, зүблөөн дээрэ гарадагаараал гараад байха.

— Эндэшни юунэй нюуса байхаб даа. Тэжээл шиидхэнэ. Намарай элдин үедэ зааханшье һаань, бэлдэһэн шаралзаа, халаахайшье хабарай малда тоһон мэтэ байдаг. Намар лэ байхада хабарые угтаха хэрэгтэй,— гээд һахалаа эльбэсэгээнэ. Үнэндөөшье энэ үбгэн намар байхада миин һуудагтүй, зай гараал һаа, хүдэлмэриингөө сарые гү, али морёо хүллэжэ полиин дунда үлэһэн һолоомо, мэхиинэ, халаахай, шаралзаа суглуулжал ябадаг. Асашье, тэбэришье һаань суглуулһаар, хорёо соогоо нэгэ углуудань нэгэ бухал, нүгөө тээнь үшөө нэгэ сомоо хуряаһан лэ байха. Тэрэнээ хабартаа хэршээд, буйлуулаад, бага зэргэ таряа талханай холисотой худхаад тул малдаа эдюулхэдэнь, ямар ехэ нэмэри болодог гээшэб.

Мүнөө Сандановтанай бүлэ үнгэрһэн жэлэй 70 толгой тугалнуудые томо болгожо ондоо эзэндэ тушаагаад, дахин 78 толгой тугалнуудые абаад, Хуурай Цахир гэжэ нютагта харууһалжа байна. Үбэлэй сагта харууһалһан тугалнуудынь сүүдхэдээ 650 граммаар шэгнүүрээ нэмээжэ байһан. Тиихэдэ зарим гүүртынхидтэ малай шэгнүүр хорооһоншье ушар бии.

Базар-Сада Дашиевич, тэрэнэй хүгшэн Гарма Содбоева пенсидэ гараһаар 3 жэл болоо. Теэд 28 жэлэй туршада хэжэ ябаһан ажалһаа — мал һүрэгһөө һалаха дурань үгы. Үнгэрһэн үбэл залуу хоёр басагад Люда Доржиева, Мария Жигжитова гэгшэд малшанай орёо мэргэжэлдэ һуралсан, Сандановтантай суг хамта хүдэлөө. Зун болоһоор хүгшэд аминдаа ажаллана. Энээнһээ гадна колхозой правлени голодоһондо гараһан, тураһан, муудаһан 20-30 толгой мал жэлдээ Сандановтанайда суглуулжа, намар болотор таргалуулдаг.

— Эдэ хүгшэдшни өөһэдынгөө ажалай талаар дээдэ эрдэмтэнэй зэргэ болоһон, «Буряадай АССР-эй габьяата тугалшан» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн, хоюулан 1 классай тугалшад зэргэтэй бүлэ байха.

— Мал хэзээ, яажа, хэды шэнээнээр тэжээхэб, али үедэ һэргылэлгын ямар эмнэлгэ хэхэб гэхэ мэтын асуудалнуудые өөһэдөө хэдэг байха. Минеральна тэжээлээ үбэл байхада зунайхида түхеэрдэг. Тингэжэл малай шэгнүүрые 900-1000 граммаар нэмээнэ, — гэжэ колхозой парторганизациин секретарь нүхэр Очиров хөөрэнэ.

Харин найман жэлэй туршада энэ бүлын үдхэһэн һүрэг мал хэдэн мянгаар тоотой юм бэзэ. Тэрээнһээ ороһон олзо оршын тоо хэдэн зуугаад мянга байнгүй яахаб! Тиимэл хадань аймагай партиин райком, аймгүйсэдком жэл бүри магтаалда хүртөөдэг, шагнал, бэлэгүүдые баридаг, ажалай алдар соло олгодог байна ха юм. Энээнһээ гадна гүрэнэй хайра—Ажалай Улаан Тугай орден, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ Ажалай габьяа гаргаһанай түлөө медаль — наһажаал коммунистын ажалай намтарые гэршэлнэ.

— Золтойл улад байнабди. Ленин багшынгаа 100 жэлэй ойе ажал хэһээр лэ угтаад, мүнөө жэл Совет гүрэнэйнгөө байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе, мүн хойто жэл түрэл Буряадайнгаа 50 жэлые ажал дээрээ ябаһаар угтахамнай. Энэ гоё даа,— гээд Базар-Сада Дашиевич урмашан хөөрэнэ.

Д. АЮШЕЕВ.

Совет орон дотор

ГАИ-гай Новгородско областной таһагай харгын[...]нууд колхоз, совхозуудай тоогууд дээрэһээ ороохо[...] абадаг пунктнуудта шэрэхэдэ, гээлтэ хоролтодо оруу[...] хойноһоо хёрхоор хинан шалгана. Тэдэ постнууд [...]на бүхэниие шахуу шалгана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Валдайска районой Миронушка г[...]ринай дэргэдэхи пост. Милициин лейтенант В. Я. В[...] Валдайска районой «Красная звезда» совхозой машин[...] шалгана.

ТАСС-ай фотохро[...]

ЛИТОВСКО ССР. «Экранас» гэжэ Паневежс[...] кинескопуудые хэдэг. Бүтээн гаргадаг продукциингаа[...] жэзгээр энэ завод ороной мэргэжэһэн томо заводуу[...] гэн болоно. Эндэ бүтээгдэһэн кинескопууд ороной те[...] бүтээдэг заводуудта, хилын саанашье эльгээгдэдэг юм.

Предприятиин коллектив СССР-эй байгуулагдаһаар [...]лэй ойн хүндэлэлэй мүрысөөндэ оролсоод, абаһан ул[...]даа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: кинескопууд иимэ аргаар хабсарга[...] Иимэ түхеэрэлгые комсомолец Альгис Петруска хан[...]

ТАСС-ай фотохро[...]

СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн хүндэлэл[...] сөөнэй эршэдэжэ байһан үдэрнүүдтэ «Ворош[...] уголь» комбинадай «Комиссаровская» шахтын н[...] эрхимээр ажаллана. Жэлэй эхинһээ эндэ түсэбһөө г[...] мянган тонно нүүрһэн абтаад байна.

СССР-эй хүндэтэ шахтер М. И. Ефимовичэй хү[...]дэг механизаторнуудай бригада илангаяа һайн дүнгү[...]лана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ойн баярай хүндэлэлэй мүрысөөнэй[...] шүүл—М. И. Ефимовичэй (наа да захадань зүүн гар[...]гадын хүтэлбэрилдэг нүүрһэшэдые шахтын директ[...] Остапенко амаршалжа байна.

ТАСС-ай фотох[...]

ТҮРҮҮ ДҮЙ ДҮРШЭЛДЭ—ҮРГЭН ХАРГЫ

Бригадануудай орондо отрядууд • Звено—отрядай хуби • Механизатор түхэрээн жэлдээ ажаллана

Оньһожоруулагдаһан отрядууд Саратовска областиин Марксовска районой XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо үйлэдбэриин гол хүсэн болонхой. Хүдөө ажахын областной управлениин начальник П. И. Красников энээниие иигэжэ тайлбарилна:

— Бусад ажахынуудтал адли, энэ колхоздо һая болотор бригаданууд бии байһан юм, — гэжэ Павел Иосифович хөөрэнэ.

— Юрэдөө, тус бүхэниинь өөрын газар тарялантай, фермэнүүдтэй, оньһон техникэтэй багахан ажахы болоно.

Машинанууд — мүнөө үеын хүдөө нютагай түхэл шэнжэ мүн. Механизатор—хүдөөдэ гол мэргэжэлтэ, газарай эзэн. Ажахынуудай һалбаран хүгжэлгэ тэдэнэй үнэн шударгы, эршэтэ ажалһаа шалтагаална. Эгээл иимэһээ XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо иимэ хубилалтануудай хэгдэһэниинь ойлгосотой юм ааб даа.

Гурбан бригадын орондо оньһожоруулагдаһан гурбан отряд — хуряалгын, тэжээл бэлдэлгын, хүрьһэ элдүүрилгын отряд эндэ эмхидхэгдэнхэй.

Жатка ба бусад техникээр гүйсэд хангагдаһан 19 комбайн хуряалгын отрядта даалгагдажа үгтэһэн. Орооһо шэрэхэ 10 автомобиль тэрээндэ даалгагдана. Үнгэрһэн жэлнүүдтэ Волго шадарай олохон ажахынууд бүлэг бүлэгөөрөө ургаса хуряаха арга хэрэглэһэн байха юм. Тиигэбэшье, XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозойхидтол адли, иимэ олон машина бүридхэн нэгэдүүлжэ шадаагүй. Эндэ 16 самоходно комбайн нэгэ поли дээрэ таряа хадажа унагаагаад, һүүлээрнь сохидог юм. Тэдэ 3—4 машинаһаа бүридэһэн звенонууд болгожо хубаагдадаг, комбайн бүхэндэнь ашаанай хоёр машина хабаадуулагдана. Хэрбээ урдандаа намар таригдадаг ургасаяа хуряахын тула колхоз 8—10 хүдэлмэриин үдэр гаргадаг байгаа һаа, мүнөө энэ ажалаа дүрбэн үдэр соо дүүргэдэг болонхой.

Тэжээл бэлдэлгын отряд поли дээрэхи һолоомо суглуулан, захадань гаргадаг. Моөртэ тракторнуудаар, үбһэ ба һолоомо хуряалгын техникээр тус отряд хангагдадаг юм. Эндэ ажал хүдэлмэрэ звено звеногоороо бэелүүлжэ, машинануудаа бүлэг бүлэгөөрнь ашагладаг. Кукуруза гү, али таримал ногоо хадахадаа, мүн лэ иимэээр ажалладаг юм. Гэнжэтэ тракторнууд хүрьһэ элдүүрилгэдэ хабаадуулагдана. Хүрьһэ элдүүрилгын отряд 3—4 агрегадһаа бүридэһэн отрядаа һолоомонһоонь сэбэрлэһэн полидоо эльгээдэг. Ургаса хуряалгын һаа эхилжэ байхада, 1500 гаран гаталмайда шэнэ тарилга хэхээр бэлдэгдээд байдаг. Иигэжэ, тобшолон хэлэхэдэ, механизаторнууд түхэреэн жэлдээ ажал хүдэлмэрэ хойно хойноһоонь удаа[...] хэдэг байна. Энэ хада[...] шэнээр эмхидхэлгын [...]жэнь болоно.

Мал ажалай компл[...]хэн байгуулагдаа.

Эдэбхи үүсхэл дали[...] гэжэ дэмы хэлсэдэг[...] Федоровско, Калинин[...] партизанска, Артакс[...] дай зарим ажахынуу[...] байдал тохёолдонхой. [...]руулагдамал отрядуу[...] комплексно бригадану[...] совхозуудта эмхидхэг[...] Тиин шэнэ үүсхэл ха[...] үргэнөөр дэмжэгдэжэ [...]

А. СЫРОВ[...]

Саратов. ТАСС-а[...]

СССР-50

МАНАЙ АЙЛШАН ЛЕНИН ГЪУЭГУ

ХҮГЖЭЛТЫН АРЮУН ЗАМ

К. С. КУШХОВ,
Кабардино-Балкариин АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ

Бүхы совет арадтаяа хамта Кабардино-Балкариин ажалшад аха дүү арадуудай баярта һайндар — СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ой угтахаар бэлдэжэ байна.

Багахан Кабардино-Балкариин (600 мянган хүн зонтой болонхой) хуби заяан энэ табин жэлэй туршада олон яһатантай манай үргэн дэлхэй Эхэ ороной бүхы арадуудай хуби заяанһаа тэмдэглэгүйгөөр хүгжэһэн түүхэтэй. Манай арад хүгжэлтэ гэрэлтэ үргэн зам Совет засаг нээжэ үгэһэн байна. Революциин урда тээ манай нютагта промышленностьшье, һургуули, больницашье, бэшэгэй үзэг бэшэгшье гэжэ байгаагүй юм.

Ленинскэ национальна политикын ашаар мүнөө Кабардино-Балкари хадаа хүгжэнги хүдөө ажахытай, промышленностьтай, соёл гэгээрэлтэй республика болонхой. Республика дотор 200 шахуу завод болон фабрика хүдэлжэ байна. Промышленна предприятинуудай олониинь орон дотороо ганса, шухаг мэргэжэлтэй юм. Жэшээнь, вольфрамо-молибденэй комбинат, телемеханическа аппаратурын, алмазай зэбсэгэй, рентгенэй аппаратурын болон бусад заводуудай продукци хариин гүрэндэ эльгээгдэнэ. Урдань үзэг бэшэг мэдэдэггүй хадын таряашадай үхибүүдэй мэргэжэл мүнөө электронико, прибор бүтээлгэ, үнгэтэ металлурги болон механика болонхой.

Һүүлэй жэлнүүдтэ промышленность илангаяа түргэнөөр хүгжөө, гансахан наймадахи табан жэлэй туршада үйлэдбэриин хэмжээн 1,8 дахин ургаа.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд республикын экономикодо ехэ хубитаяа оруулжа байдаг. Колхозуудай, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд жэл бүри түсэбүүдээ амжалтатайгаар бэелүүлнэ, ган гасууртай үнгэрэгшэ жэлдэшье һайн ургаса абтаа һэн.

Кукурузын баян ургаса абахын түлөө бүхэсоюзна мүрысөөндэ манай республика 14-дэхи жэлээ илажа гараба. Кабардино-Балкариин кукуруза ургуулдаг түрүү звенонуудай слёт энэ хабар болоо һэн. Энэ ургамалай ургаса дээшэлүүлхэ арга замууд тухайда эндэ зүбшэгдөө. Слёдто хабаадагшад гектар бүхэнһөө кукурузын баян ургаса ургуулжа абаха уянгатайгаар оронойнгоо бүхы кукурузашадта хандаһан байна.

Манай кукурузашадай бэшэг түбэй хэблэлдэ гаранхай. Нигэжэ СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн манай республикын ажалшадай дунда социалис мүрысөөн тон тодорхой удхатай болоо бшуу. Колхозууд болон совхозууд нёдондо жэлэй ган гасууртай, мүн ута аад, хүйтэн үбэлэй хойшолонгуудые дабажа гарахын хажуугаар газар таряалангай, мал ажалай продукци ехээр абажа, гүрэндэ худалдаха хүсэлэнтэй хүдэлжэ байна. Гурбан орденто Кабардино-Балкари хадаа гектар бүриһөө 45 центнер кукурузын ороохо абаха, гүрэндэ 110 мянган тонно кукуруза худалдаха уялга абанхай.

1972 ондо уһалагдадаг газарай гектар бүриһөө 100 центнер кукурузын ороохо абахын түлөө мүрысөөндэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Ахмед Арамисовай, Сафарбий Куашевай, «Шекер» колхозой Хазрет Дзахмишевай, Будена Сруковай, Урванска районой Кировэй нэрэмжэтэ колхозой Аулияна Даледовэй болон бусад ажахынуудай оньһожоруулагдаһан звенонууд оролсонхой, шармайн хүдэлжэ б а й н а.

Манай кукурузашадай уряал Эхэ ороноймнай бүхы республиканууд, хизаарнууд болон областьнуудта дэмжэгдэнхэй.

Хүдөгэй ажалшадай байдал улам һайжаржа байна. Манай хадата нютагта урданай нэгэшье муу гэр-сакли гээшые харахагүйт. Томо, гоё байшангууд яларан харагдаха. Жэшээнь Куркужин һууринда водопровод, 4 амбулатори ,больница, соёлой хоёр байшан, юрэнхы эрдэмэй зургаан һургуули, үдэшын нэгэ һургуули бии. Үнгэрһэн 10 жэлэй ниюурта энэ һууринай ажалшад 976 гэр бариа. 3265 газетэ. 764 журнал эндэ үдэр бүри ерэнэ, 137 хүниинь дээдэ эрдэмтэй.

Республикын дүрбэдэхи хүн бүхэн һуража байна. Кабардино-Балкариин университедтэ эрдэмэй 300 шахуу доктор, кандидадууд (тэдэнэй хахадынь кабардинецууд, балкарнууд юм) хүдэлнэ. Хадын геофизическэ институт, эрдэм шэнжэлэлгын, эрдэм ухаанай 5 эмхи зургаанууд бии. Гурбан хэлэн дээрэ газетэнүүд болон номууд хэблэгдэнэ, гурбан хэлэн дээрэ телевидени, радио дамжуулга хэгдэнэ.

Манай зохёолшодой олон номууд ород хэлэн дээрэ оршуулагдана. Гүрэнэй шангай лауреадууд Алим Кешоковой, Кайсын Кулиевай номууд уншагшадта мэдээжэ.

Манай Кабардино-Балкариин улам суутай боложо байһандань сэдьхэлээ хананабди. Үзэсхэлэн гоё газар дайдадамнай, Эльбрус шадарай элүүржүүлгын газарнуудта үнгэрэгшэ жэлдэ 1 миллион 200 мянган хүн (эдээн соо хилын саанаһаа ерэгшэдшье олон һэн) амарһан байна. Республикын түб Нальчик хотодо жэл соо 120 мянган хүн амардаг юм.

Республикын экономико, соёл гэгээрэл хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ һаналаа табижа байдаг түрэл Коммунис партидаа бүхы совет арадтаа манай республикын ажалшад баясан байдаг.

ЭХЭ ОРОНОО БАЯСУУЛАЯ

Кукурузын баян ургасын түлөө доботолгодо оролсохо уряатайгаар СССР оронойнгоо кукуруза ургуулагшадта хандахадаа, манай республикын таряашад-кукурузашад бии байгаа арга боломжонуудаа зүбөөр ойлгонобди, парти, правительствын үзүүлжэ байгаа туһаламжые үндэрөөр сэгнэнэбди. Абаһан уялгануудаа сүм дүүргэжэ эзээндэнь харюусаха хүсэлэнтэйбди.

Манай колхозой механизаторнууд энэ жэлдэ 1350 гектар тарилгаһаа дунда зэргээр гектарай 70 центнер кукурузын таряа абахын түлөө тэмсэжэ байна. Оньһоруулагдаһан долоон звено кукуруза тарижа ургуулна. Звено бүхэн ондо ондоо арга боломжотой, эрхэ байдалтай ааб даа. Жэшээнь, Ахмед Арамисовай звеное абаад үзэе. Долоон зонтой. Эдэнь дүршэлтэй механизаторнууд, баян ургасын ёһото мастернууд даа.

200 гектарта кукурузын таряа ургуулха юм, тиигэхэдэ зуун гектарһаань га бүриин 100 центнер таряа абаха хүсэлэнтэй (звено бүхэн 100 гектар дээрэ га бүриһөөнь 100 центнер кукурузын таряа абахын түлөө тэмсэнэ). Силос болохо кукуруза 160 гектар дээрэ таригданхай, га бүриһөөнь 400 центнер ногоо абаха зорилготой.

Манай механизаторнууд ямар агротехникэ хэрэглэнэб гэхэдэ, нимэ: һайнаар элдүүрилэгдэһэн, үтэгжүүлэгдэһэн намарай паар дээрэ энэ ургамал таригдана. Газараа хахалхадаа, 60 тонно нютагай үтэгжүүлгэ, табан центнер минеральна үтэгжүүлгэ гектар бүхэндэ оруулалсагдана, һайн болзорто хоёр удаа борнойлогдоно. зарим полинууд дээрэ тарилгын урда тээ хоёр гурба дахин культиваци хэгдэнэ.

Уһалагдадаг бүхы газар гектарай 1000 кубометр тухай уһаар уһалагдана.

Тон эрхим шанартай үрэһөөр тарилга хэгдээ. Гектарай 70 килограмм хараатайгаар минеральна үтэгжүүлгэ үрэһэнтээ суг газарай хүрьһэндэ оруулагдаа.

Тарилгын һүүлээр хоёр удаа борнойлго хэжэ, зурууд хоорондуур элдүүрилдэг байнабди. Механизмаар буртаг үбһыень һүүлшынхеэ түүхэдээ, уһалуурийн хобоонуудые гаргадагбди. Ургамалай ургажа байха уедэ хоёр удаа һайсахан уһалагдадаг, энээнтэеэ жэмта аммиачна селитрээр, суперфосфадаар тэжээл оруулагдана.

Баян ургасын түлөө тэмсэхэтээ хамта продукциин өөрынь үнэ хямдаруулха тухай һанаагаа табилсадагбди. Манай колхоздо кукуруза тарижа, ургуулха хүдэлмэри сүм оньһон техникын хүсөөр бүтээгдэнэ.

«Херсонец-7» гэжэ комбайнаар хурьалга хэдэг байнабди. Кукурузын ороохотой буурсагуудые сэбэрлэжэ, саашань хаяхын тулада тоог дээрэ оньһожоруулагдаһан хоёр лини тодхогдонхой.

Бидэнэрэй үмэнэ табигдаһан ехэ зорилгонуудые шиидхэжэ шадамаар бүхы арга боломжонуудтай гээшэбди. Һүүлэй жэлнүүдтэ манай механизаторнууд ехэ дүй дүршэлтэй болоо. Зарим жэлнүүдтэ манай колхоз 1000 гектарай тарилгын га бүриһөө 70-һаа байтагай 85 центнер кукурузын таряа абадаг байгаа.

Кукурузашадай хоорондо социалис мүрысөөн дэлгэрэнхэй. Звено бүхэнэй амжалта олониитэдэ дуулгагдадаг юм. Механизатонуудай ажалые тусхай комисси шата шатаар сэгнэдэг гуримтай. Эрхим амжалта туйлагшад урмашуулагдадаг. Колхозой правлени, партийна организаци механизаторнууд тушаа ехэ анхарал табижа байдаг гэжэл хэлэлтэй. Олон кукурузашад түлөөһэгүй путевкоор амардаг, ондоогооршье урмашуулагдадаг даа.

СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе ажалай шэнэ амжалтаар угтажа, Эхэ ороноо баясуулха хүсэлэнтэй ажалланабди.

А. АРАМИСОВ,
С. КУАШЕВ,
Ленинэй орденто, коммунис ажалай нэрэ зэргэтэй Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой звенонуудые даагшад.

Кабардино-Балкариин түб Нальчик хотын Соведүүдэй байшан.

И. КОЛЕСНИКОВЭЙ фото.

ЭРДЭМЭЙ ДОКТОР— КОЛХОЗОЙ ТҮРҮҮЛЭГШЭ

Аспирантнууд, эрдэмтэд, промышленностиин, хүдөө ажахын культурын мэргэжэлтэд эрдэм ухаанай ямар нэгэн һалбарлар шэнжэлэлгэ хээд, согсолборилжо, диссертаци хамгаалдаг гуримтай гээшэ ааб даа. Һүүлэй хэдэхэн жэлэй туршада Кабардино-Балкарида олон зон эрдэмэй докторой, кандидадай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна. Нигэжэ дээдэ мэргэжэлтэй хүнүүдэй түргэнөөр олошоржо байһан ушар гайхалгүй. Зүгөөр Горско хүдөө ажахын институтда болоһон ушар хадаа эрдэмтэдые бэлдэдэг ниитэ гуримһаа тад ондоо байба. Юуб гэхэдэ, Майска районой «Красная нива» колхозой түрүүлэгшэ Николай Никитович Евтушенко энэ институдай эрдэмэй соведтэ докторско диссертаци асараа. Энэнь «Кабардино-Балкарска АССР-эй тала газарта ороохото ургамалай ургаса дээшэлүүлхэ замууд» гэһэн темээр хэгдэһэн шэнжэлэлгэ юм.

Темэнь тон шухала удха шанартай. Тиигээдшье энэ асуудалаар шэнжэлэлгэ хэгшэнь оровой эрхим колхозуудай нэгыень хүтэлбэрилэгшэ байһан туладаа хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй анхарал ехээр татаһан байна. Эрдэм ухаанай эмхи зургаанууд, элитэ эрдэмтэд энэ шэнжэлэлгынь хаража үзөөд, һанамжа, бодомжонуудаа институдта эльгээбэ. Н. Н. Евтушенкын хэһэн хүдэлмэридэ үндэр сэгнэлтэ үгтэбэ. Парти, правительствын шиидхэбэринүүдые хүтэлбэри болгон, диссертант уһалагдадаг газарта таряанай ургаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ һаналаа табиһан байна. Колхозойнгоо мэргэжэлтэдтэй сугтаа газарай хүрьһэнэй үрэжэл һайжаруулха, хүдөө ажахын бүхы ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхэ, нютагай болон минеральна үтэгжүүлгэ оруулха, уһалха гурим тодорхойлхо үргэн хэмжээнүүдые бэелүүлхэ юм.

Н. Н. Евтушенкын хэһэн хүдэлмэри хадаа хүдөө ажахын эрдэм ухаанда ехэ нэмэри болоо, үйлэдбэридэ ехэ туһатай байха гэжэ эрдэмэй совет дээрэ тэмдэглэгдээ. Ороохото, техническэ, тэжээлэй ургамалнуудые тарижа ургуулха агротехникээр эрдэмтын тобшолонууд болон зүбшөөлнүүд Хойто Кавказай бүхы ажахынуудта үргэнөөр хэрэглэгдэхэ зэргэтэй.

«Красная нива» колхоз болбол олон жэлэй туршада эрдэм шэнжэлэлгын-үйлэдбэриин түб болонхой. Колхозууд, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, бригадирнууд, фермэнүүдые даагшад, аспирантнууд, хүдөө ажахын институдуудай студентнэр эндэ ерэжэ, олон һалбаритай томо ажахые ударидаха онол аргада һурадаг байна. Түрүү эрдэм ухаанай туйлалта, эрхим таряашад, малшадай дүй дүршэл хэрэглэхэдэ, ехэ амжалта туйлагдана гэжэ хүн зон бодотоор ойлгонхой. Энэ колхоздо гектар бүхэн ашаг ехэтэйгээр хэрэглэгдэнэ, һүүлэй жэлнүүдтэ газрай хүрьһэнэй үрэжэл элитээр дээшэлүүлэгдэнхэй.

Ажалай Улаан тугай орденто «Красная нива» колхозой гэшүүд юһэдэхи табан жэлдэ иимэ зорилго табинхай: гектар бүриһөө 55-57 центнер таряа абаха, 1975 ондо эдлүүриин 100 гектар бүридэ 175 центнер маха, 800 центнер һү абаха, таряанай 100 гектар бүриэдэ 200 мянган үнөөгэ абаха хараатай. Таряанай гектар бүриһөө 1975 ондо 1000 түхэригэй олзо оруулха юм.

Горско хүдөө ажахын институдай эрдэмэй совет Социалис Ажалай Герой Николай Никитович Евтушенкэдэ хүдөө ажахын эрдэмэй докторой нэрэ зэргэ олгобо.

НЭГЭТЭ БОЛОҺОН ЯРИЛДААН

Үндэр хада уулатай, үзэсхэлэн ... манай Кабардино-Балкари ... аялагшадай, альпинистнүүдэй, ... агшадай түб болонхой гээшэ. ... мянган хүн ишшэ ерэнэ. Ха... гүрэнүүдһээшье зон ябадаг ...

— Танай республика эдэ зо... юугээрээ татана гээшэб? — ... хариин айлшадай нэгэн һо... лоо бэлэй.

Эльбрус тухай домог дүрдажа, ... асуудалдань харюусабаб. ... махо гэдэг орьёл өөдэ минии ... хараад зогсоходоо амидаралта ... эндэ хүртэхэш». «Орьёль шобхо оройдо гара, тиигээд ... хараад зальбара, тиигэбэл ... жаргалтай ябахаш, хүсэһэн ... булталаа дүүрэхэ» ... , үшөө нэгэ үльгэрынь до... дог юм.

— Иигэхэдээ юун болоноб, һү... баршаг гү? — гээд намһаа ... тэрэ хүн һураба.

— Бү яарагты,— гэбэб. — ... өөдэ гарагты. Эльбруста га... үдэрэй мандахые шэртээд ..., зүүн зүгһөө һулахаанаар ... гэрэлтэһээр эгээл үндэр ... шобхойлдоһоор үүрэй ... элн болоодхихо...

... гоё үзэгдэлые хараха ду... хүн байха аал?

... — ершүүлхэдэ «сэсэг» гэжэ нэрэтэй орьёл хада бии. ... хюрөөтэжэ ерьбойлдоһон ... гоё орбонгуудтай. Манда... һан наранай гэрэл эдэ ... ууды ягаарулан гэрэл... Энээнинэ харахада, һал... байһан розо сэсэгтэл адли ... Энэ гоё гү? Тиимэ даа.

... нистнүүд тухай бүшье хэ... Эдэнэрэй хада уулын эдэ ... нуудые дугысажа ябадаг ... шуран бэетэй, зүрхэтэй ... той зонууд ха юм. Кабарди... Балкари гээшэмнай гайхамшаг ... алитай нютаг, энээн тухай ..., бүхы үнгэ зүһэнь, шэн... жэлынь харагдахагүй байна. ... гоё һайхан дайдые нюдөөрөө ... үйлдэ аргагүй. Тиимэһээ ... зунгүй манай нютаг руу зо... ... таһалдадаггүй байна.

... хариин айлшанай табиһан ... харюусахадаа, хүн зо... гансахан байгаалиин гоё һай... һонирхуулдаг бэшэ, харин ... ажаһуудаг зон — кабардине... балкарцууд, тэдэнэй байдал, ... һонирхуулна ха ... гэжэ хэлээ һэм.

— Хэдэн мянгаад жэлдэ һууһан ... ронги хүн түрэлтэдтэ үсэ... ... үхибүүд ямар ухаа заа... ... шэб,—гээд, хариин турист... ... нэгэн дээрэлхүү янзаар ... руу хараад байба.

— Энэ асуудалдатнай харюу... ... тулада нэгэ жэшээ дурда... ... гэбэб. — Минии арадай ... хулинсагууд, «хүн түрэл... ... үшөө хүүгэдэй шатада бай... ... нэнь, хоёр-гурбан мянган ... саада тээ бүхэдэлхэйдэ эли ... һон нартска үльгэр байгуул... ... Хүнэй нусаршагүй хүсэл ... зонине аршалан хамгаа... ... энээн соо дуулан түүрээг... ... Үгышье хадаа Прометей ту... ... үльгэр дуулаа һэн бэзээт. Ба... ... бэр баһалтагүй байха, ... үдшье» хүн түрэлтэнэй ... урада ямар нэгэн хубитаяа ... ... шадаха гэжэ энэ ушар ... ... бэшэ гү.

... ше һаа ехээр дээрэлхэхэ ... ар бэшэ гээшэ ха гэжэ ойл... ..., тэрэ хүн. Мүнөөнэй ... ... оролой замда орожо эхилһэн ... яһатад эртэ урда сагайнгаа ... ... усадхажа үрьдингүйгөөр ха... ... сай соо хэһэн саахар шэн... ... агүү ехэ арад соо «хайлаша... ... ... бэшэ гү гэжэ урдаһаам ...

— Үгы даа. Тиимэ юумэн бо... ... гэжэ арсабаб. Совет оро... ... бага яһатан ленинскэ нацио... ... политикын ашаар урган ... Үльгэр домогой баатар... гэжэ, бүхы совет арадтаяа хамта бага яһатан шэнэ байдалай туг дээрэ үргэн, коммунис дэлхэй тээшэ, аха дүүгэй, адли тэгшэ эрхэтэ байдал тээшэ зам гарган урагшаа дабшана. Эдэнэрэй татаһан харгы хэзээшье балартахагүй гэжэ та, мистер, ойлгогты. Энээниинь даган, хариин олон арадууд зол жаргалта гэгээн гэрэлтэ социалис ажабайдалай замаар урагшаа дабшаха байха.

Иимэ харюу хүлеэгээгүй байһан тэрэ хариин турист гэнтэ нигэжэ асууба:

— Эдэ зонтнай ямар юумэндэ бусадые һургаха болоноб даа?

— Бүхы совет арадтаяа хамта эдэнэр коммунизм тээшэ дабшажа ябана гэжэ хэлээ һэм. Удха шанараараа энэмнай Прометейн хүн түрэлтэндэ гал бии болгоһонтой тон адлихан. Хоёрдохёор, манай ороной бага арадууд негрнүүдые дарлажа байгаа американецуудта, хойто ирландецуудые хайра гамгүйгөөр хюдажа байгаа англиин баяшуулда эб нэгэдэлээрээ, аха дүүгэй холбоо барисаагаараа гайхамшаг үльгэр жэшээ харуулна. Кабардинецууд, балкарцууд, ородууд болон манай республикада ажаһуудаг бусад яһатад иимэ эбтэй бүлэдэ нэгэдэнхэй хүдэлжэ байдаг.

Хэзээдэ мүхэхэгүй оюун бэлигэй шэнэ баялиг байгуулхаһаа гадна, манай элинсэг хулинсагуудай байгуулһан юумые һэргээнэбди. Нартска үльгэр эгээн түрүүшынхеэ бүгэдөөрөө суглуулагдажа, Совет засагай жэлнүүдтэ хэблэгдээ. Манай классигууд — Бекмура Пачев, Кязим Мечиев, Али Шогенцуков тухай, Гүрэнэй шангай лауреадууд — балкар поэт Кайсын Кулиев, кабардин зохёолшо Алим Кешоков, ород селекционер Иван Ковтуненко тухай, залуушуулай бүхэдэлхэйн фестивальда лауреат болоһон «Кабардинка» гэжэ ансамбль тухай хөөрэнэб.

Театраар, зүжэгөөр һонирхоо хадаа Нальчик ошохо хэрэгтэй. Хүгжэмтэ театрта «Даханаго» гэжэ национальна балет харахат. Балкар зоной түүхээр һонирхоо һаа, Балкариин театрта «Шархатаһан тур» гэжэ зүжэгтэ орогты. Хэрбээ мүнөө сагай залуушуулай байдал хараха гээ һаатнай Кабардинска драмын театрта «Зүрхэнэй зарлигаар... гэһэн зүжэг табигдана.

— Иимэ багахан республикада аяар гурбан театр бии гэжэ гү? — гээд хариин турист гайхаба. — Гурба бэшэ, зургаан юм лэ, — гэбэб. Үшөө гүрэнэй ород театр, арадай хоёр театр байха.

Таба мянган метр үндэрые гаталалгын альпинизмаар Кабардино-Балкари дэлхэйдэ түрүү һуури эзэлнэ. Эльбрусай оройдо хоёр мянган хүн нэгэ доро гараһан байгаа.

1969 ондо Парижда болоһон ушар тухайда дурдангүй аргагүй. Франциин ниислэлдэ совет ба ородой хүгжэмэй фестивалиие нээхыень манай Юрий Темиркановта даалгагдаа һэн. Дирижерэй эди шэдиие хүн зон альга ташалгаар угтаа бэлэй. «Кабардинка» гэжэ ансамбль Алжир, Тунис, Суданаар мүн лэ иимэ амжалтатай ябажа ерээ һэн.

— Тиин гэхэдэ, революциин урда тээ Кабардино-Балкари хүгжэнги искусствагүй байһан юм, мистер, —гэжэ харюусабаб.

Иимэ тоо, баримтануудые хойно хойноһоонь харуулхадамни, хариин айлшан сэсэрхэхэ, енгэлхээ болижо, анирггүй болоо бэлэй.

Шэнээр хүгжэһэн арадуудай хабарынь орожо ерэбэ. Хабарай саг гээшэмнай бүхы юумые шэнэлдэг хаһа гэжэ бүгэдэндэ мэдээтэй бэзэ. Хабарай удаа баян дэлгэр зунай саг ерэдэг бшуу даа.

Хичим ТЕУНОВ,
зохёолшон.

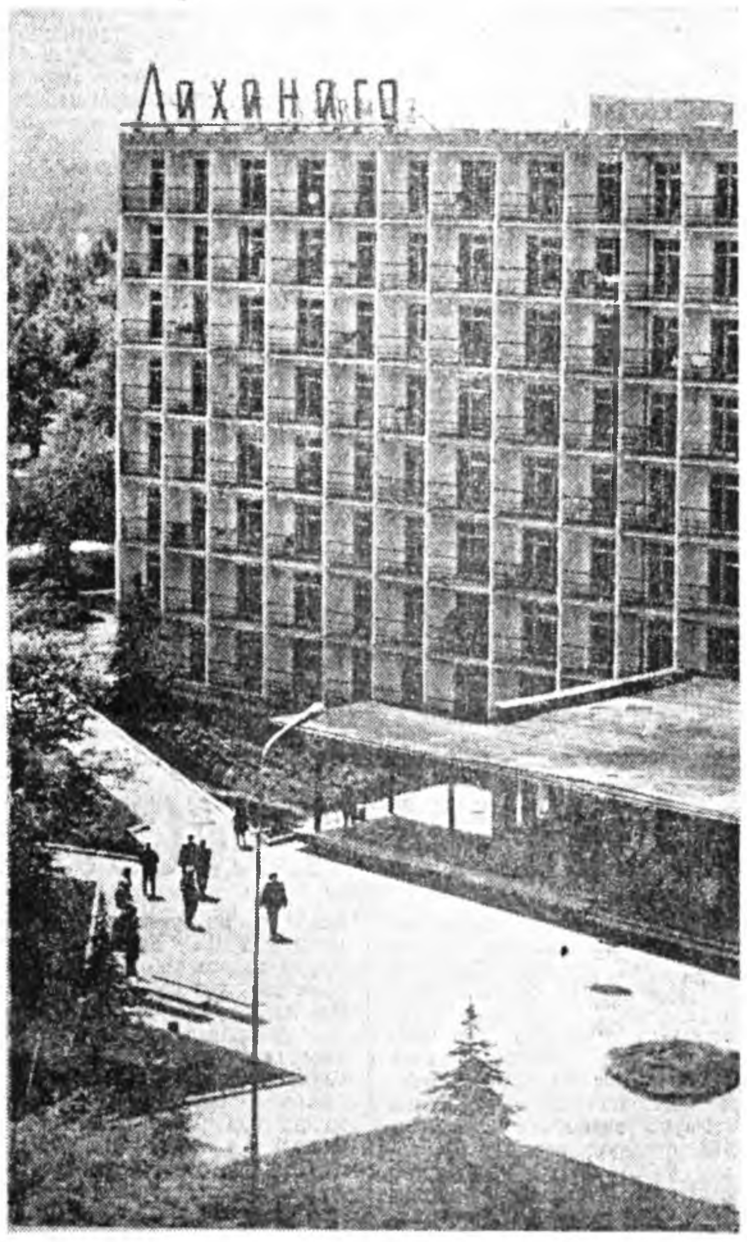

Ороной курортнуудай нэгэн «Нальчик». Зуу мянга гаран хүн жэл бүри эндэ амардаг, бэеэ аргалуулдаг юм. Тус курортын үзэсхэлэн гоё газарта «Кхьужьей хадэ» — «Грушевая роща» гэжэ олон дабхар амаралтын байшан тэнгэри өөдэ дүүлин байдаг. ЗУРАГ ДЭЭРЭ энэ байшангые харанат.

ОЛОН НЮТАГ РУУ ЭЛЬГЭЭГДЭЭ

Кабардино-Балкариин газар таряалангай хүдэлмэрилэгшэд энэ жэлэй хабарай тарилгын урда тээ оронойнгоо олон хизаар болон областьнуудта 28 мянган тонно кукурузын үрэһэ эльгээгээ. Майска, Терегэй, Прохладна, Нальчигай, Нарткалы гэдэг станцинуудай түмэр замшад энэ ашаае тон яаралтайгаар ябуулба. Алтайн шэнэ газар руу, Краснодарай хизаар, Чуваши болон Башкир худар, Москвагай, Псковско, Рязанска областьнуудай ажахынуудта эльгээгдээ.

Энэ үрэһөөр миллион гектарта тарилга хэжэ болоно.

МАНАЙ ТЕРЕК

Муртазово гэжэ һуурин 1875 ондо бии болоһон гэжэ тоологдодог юм. Эгээл энэ үедэ Владикавказска түмэр харгы баригдаһан гэдэг. Энэ һууриндахи шабараар ормоглоһон гэрнүүдэй хажуугаар поезднууд түерэлдэн (тэрэ үедэ үзэгдөөгүй түргэнөөр час соо 20 километр) гүйжэ гарадаг бэлэй.

Он жэлнүүд үнгэрбэ, энэ һуурин үргэдэбэ. Тиигээшье һаа, Октябриин революци болотор эндэхи нютагууд гээгдэнги заха хизаар байһан юм. Зүгөөр Муртазово һууринда нэгэ гайхамшаг ёһо гурим бии һэн: кабардинецууд болон ородууд, украинецууд болон осетинецүүд, армянгууд, грузинууд, балкарцууд, үзэсхэлэн хоёһон Поволжиһоо тэрьедэгшэд энэ һууринда хаяа хадхажа һуудаг бэлэй.

Революциин, граждан дайнай олон баатарнууд Муртазово болон энэ шадарай нютагуудһаа гараһан. Эдэнэр Кабардино-Балкарида, Хойто Кавказда совет засаг тогтооһон юм. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай жэлнүүдтэ эндэхи зон фашис булимтарагшадтай эрэлхэг баатараар тэмсээ һэн. Манай эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө ами наһаяа үгэгшэдтэ мүнхэ дурасхаалай хүшөө эндэ табигданхай. Һүроотэй, зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмэ энэ дурасхаалай хажуугаар гараха бүреэ эндэ мүнхын нойроор нойрсожо байгшадай үмэнэ ямар ехэ уялгатай гээшэбибди гэһэн бодол зосоошни орохо.

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай город (мүнөө Терек гэжэ нэрэтэй) хурдан түргэнөөр хүгжөө. Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ алмазай зэбсэгүүдые гаргадаг Кабардино-Балкариин заводой продукциие хариин олон гүрэн мэдэхэ байха. Муртазовай элеватор гэжэ түгэс зэбсэгжэнхэй ороохо хадагалдаг газар бии юм. Терскэ консервын заводой продукциие Сахалиндашье, Камчаткадашье, Карпадай хада уулын саанашье, холын хойто зүгтэшье оложо болоно.

Терек хото ургажа үргэдэжэл байна. 12 мянган хүн, зон эндэ һуудаг. Үнгэрэгшэ жэлдэ 230 үхибүүн гараа. Городнай алишье талаараа залуу даа. Эндэ һуугшадай наһа тоолоод үзэхэдэ, дунда зэргээр гушаад наһатан юм байна. Городской Соведтэ буурал толгойтоншье, залуушуулшье һунгагдаһан, хүдэлжэ байнхай. Хүдэлмэришэд, таряашадай, интеллигенциин — эндэ хүдэлдэг бүхы үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд бии.

Терек городоо гоё, болбосон түхэлтэй болгохын тула манай эдэбхитэд, ажалшад бүгэдөөрөө оролдоно. Ажалшадай депутадуудай городской Соведэй саг үргэлжын комиссинуудта олон хүн хүдэлнэ. Жэлһээ жэлдэ городто олон гэр баригдана. Город доторхи автобусой харгы 25 километр болонхой. 120 гектарта модод таригдаа.

Гурба мянга табан зуун үхибүүд һургуулида һурана. Долоон зуугаад багашуул ясли, саадуудта үдэр бүри ошоно. Районой соёлой байшангай дэргэдэ нээгдэһэн культурын университедтэ олон зон һуралсана.

Хатар дуунай арадай ансамбль үнгэрэгшэ жэлдэ далаад концерт үгэбэ. Терек городой хүн зон энэ жэлдэ 65 мянган түбэй, нютагай газетэ, 4500 элдэб журнал захижа уншана.

Город хүгжэнэ, үргэдэнэ, гоё һайхан болоно. Энэ хэрэгтэ хэдэн зуу мянган түхэриг үнгэрэгшэ жэлдэ гаргашалагдаа. Олон үйлсэ гудамжанууд шэнэ түхэлтэй боложо байна.

Ехэ юумэн хэгдээ, хэхэ юумэн үшөө ехэ. Манай ороной олон мянган һуурин, городуудтал адли манай город СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе үнэн «бэеэ бэелжэ, үнэгэн малгайгаа үмдэжэ» угтахын түлөө мүрысөөндэ оронхой. Городой ажалшад урдаа табигдаһан зорилгонуудаа сүм дүүргэхэ хүсэлэнтэй ажаллана.

П. КОДЗОКОВ,
Терскэ райгүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

МҮНӨӨДЭР— РУМЫНИИЕ ФАШИС ДАРЛАЛТАҺАА СҮЛӨӨЛҺЭН ҮДЭР

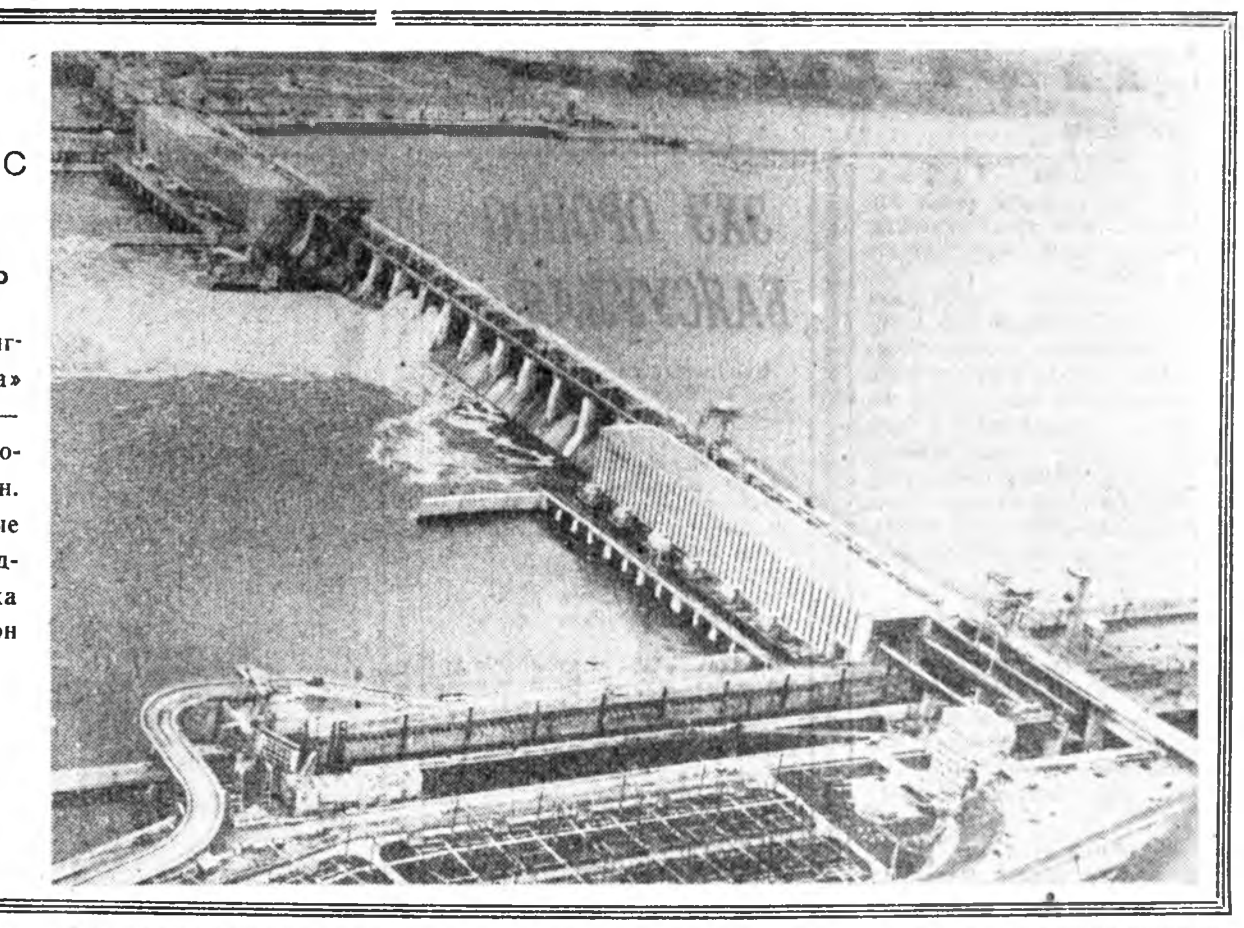

Дунай мүрэн дээрэ баригдаһан «Железные ворота» гэжэ гидроэлектростанци — дэлхэй дээрэхи томо гидроэлектростанцинуудай нэгэн. Энэ асари томо барилгые Румыни, Югославиин бодхоохоор, Советскэ Союз аха дүүгэй туһаламжа хүргэһэн байна.

Аджерпресс-ТАСС-ай фото.

ЭДИРШҮҮЛДЭ БААТАР ЗОРИГ ТҮХӨӨГШЭ

— Шанга шандааһатай, зориг түгэлдэр эдиршүүлые хүмүүжүүлхын тулада һургуулидатнай ямар хүдэлмэри ябуулагданаб? — гэжэ Улаан-Үдын нэгэдэхи һургуулиин сэрэгэй һуралсалай багшаһаа асуубабди.

Республикын герой-фронтовигуудай фото-зурагуудые няаһан стенд тээшэ запасай майор Ч. Д. Будаев хараад абаба. Тэдэнэрэй зариманиинь дайнай дүлэн соогуур баатарай үхэлөөр унаһан, нүгөөдүүлынь амиды мэндэ түрэл нютагтаа бусажа ерээд, промышленна предприятинуудта, колхоз, совхоэуудта мүнөө ажаллажа байһаар.

Дайнай эхилһэн жэлдэ герой-фронтовигуудай зариманиинь хэдытэй байгаа гэжэ һананат? Эндэ байһан 10-дахи классай һурагшадай наһанда ябаал даа. Запасай майор Чимит Доржиевич 17-той ябаа. Эды наһандаа тэрэ дайнда мордоо һэн. Минометно батарейн командир офицер нэрэ зэргэтэйгээр Илалтын үдэрые угтаа. Дайнай һүүлээрхи түрүүшын жэлдэ Улаан Одоной хоёр орден, дайшалхы олон медаль энгэртээ яларуулһан Чимит Доржиевич түрэл Улаан-Үдэеэ ерэһэн юм.

Хонхо жэнгиржэ, Будаев физическэ культурын кабинет тээшэ гэшхэлбэ. Багша сэдьхэлээ хүдэлэнги. Мүнөөдэр мэргэн буудалгаар нэмэл хэшээл үнгэргэгдэхэ ха юм. Энэ жэлдэ һурагшад сэрэгэй журам һайнаар шудалжа гараа.

Бүгэдэ арадай сэрэгэй һуралсал тухай энээнһээ урда жэлнүүдтэ эдиршүүл дуулаашьегүй байгаа. Харин мүнөө эдир һурагшад Хуриганов Александр, Балдуев Сергей, Белопластов Александр гэгшэд автомат бууе сэрэгшэһээшье дутуугүйгөөр мэдэдэг болонхой.

Сэрэгэй һуралсалай багша Ч. Д. Будаевай оролдосын ашаар бүгэдэ арадай сэрэгэй һуралсалда үхибүүд дурлажа, эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болоо. Армида удаахан саг соо алба хэжэ, халуун шулуу үзэһэн запасай майор мүнөө Эхэ орондоо үнэн сэхэ байхаар, хэрэгтэй болоо һаань, ами наһаяа хайрлангүй баатаршалга гаргахаар үхибүүдые хүмүүжүүлнэ, абари зангыень хатуужуулна.

Чимит Доржиевич эгээн түрүүшынхиеэ юһэдэхи классата багша боложо ороһоноо элеэр һанана. Сэрэгэйнгээ хубсаһа үмдөөд, орден, медальнуудаа зүүгөөд ерэһэн юм. Сэрэгэй һуралсал заахаяа офицер хүн ерэхэнь гэжэ һурагшад дуулаһан байгаашье һаа, амяа татан зогсошобод. Сэрэгэй һуралсалай хэшээлнүүдтэ ямар юумэ заахаб, юундэ һургахаб гэжэ һонирхоһон эдиршүүлэй хүлеэжэ яданглар гэтэшоод байхыень багша бэе дээрээ мэдэрбэ.

Хон-жэн байдалые багша таһалба:

— Мүнөөдэрһөө хойшо автомат, пулемет, карабин, сэрэгэй устав гэхэ мэтые шудалхабди. Хээрэ талада гаража «буудажа» һурахабди. Шефүүд-сэрэгшэдтэе айлшалхабди.

— Харин һүүлээрнь? — гээд Балдуев Сергей аалихан асууба.

— Һүүлээрнь окоп соогуур мүлхижэ, хаалтануудые дабажа һураха байнабди,— гэжэ багшань тайлбарилжа үгэбэ.

Сэрэгэй һуралсал заадаг багша ингэжэ эдир хүбүүд, басагадай дура татажа, хэшээлнүүд һайнаар, һонирхолтойгоор үнгэрдэг болоо. Иимэ амжалта туйлахын тулада Чимит Доржиевич элдэб номуудые уншадаг, үдэр бүхэндэ үсэд нэтэрүүгээр оролдодог байгаа.

Ч. Д. Будаевай үнгэргэһэн нэмэл хэшээл бүхы багшанарай магтаалда хүртэбэ.

Нэгэтэ багша хүхюун баяртай хэшээлдээ ерэбэ. Тэрэ арын партануудта һууһан үхибүүдэй харахаар автомадаа дээшэнь үргөөд, ингэжэ хэлэбэ:

— Александр Матросов эгээл иимэ автомадтай байгаа. Юрий Смирнов иимэ буу гартаа барижа, баатаршалга гаргаһан байна.

Багшынгаа хөөрөөе һурагшад шагнажа һуухадаа, мэргэнээрээ суурхаһан совет автомадые һонирхожо, энэ бууе түргэн шудалаад, буудажа һураха хүсэл зоригоор бадарба. Эдиршүүл үдэшэндөө мэргэн буудалгын кружокто ябажа, автомат, карабин, пулемет гэхэ мэтэ буунуудые һайнаар шудалаа. Мүн сагаалса буудажа һураа һэн. Шефүүд-сэрэгшэд үхибүүдтэ ехэхэн туһаламжа үзүүлээ.

Тус һургуули дүүргээд, мүнөө офицерэй нэрэ зэргэтэй болоһон Вадим Мартынов, Алексей Кирьянов гэгшэдэй айлшаар ерэһэн үдэрые үхибүүд оройдоо мартадаггүй. Хани халуун, зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмэ уулзалга тиихэдэ болоо һэн. Нэгэдэхи һургуулида һураһан аха нүхэдынь сэрэгэй албанда хэр ябажа байһан тухайгаа хөөрэжэ үгөөд, арбадахияа дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр сэрэгэй училищида һурахыень эдиршүүлые уряалба.

Запасай майор, мүнөө сэрэгэй һуралсалай багша Ч. Д. Будаевай үсэд нэтэрүүгээр оролдоһон ажалынь ашаяа харюулжа эхилээ. Энэ жэлдэ арбадахиие дүүргэһэн олон эдиршүүл Совет Армиин офицернүүд болохо хүсэлэнтэй байһанаа мэдүүлээ, зарим һурагшад сэрэгэй училищида ороһон байна.

Чимит Доржиевич Будаев зундаа эдиршүүлэйнгээ дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулдаг. Сэрэгэй-спортын лагерьта элдэб хэмжээ ябуулганууды үнгэргэдэг.

А. ГОРЯЧИЙ,
СССР-эй Журналистнуудай холбооной гэшүүн.

Мюнхендэ болохо зу... XX наадануудта хабаа... саха совет спортсмену... хубсаһан иимэ байха.

ТАСС-ай фотохрони...

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО
ХИЛЫН ГААНАҺАА

ТОРОНТО

КАНАДЫН КОММУНИСТНУУД— СССР-эй ОЙДО

ТАСС

СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе Канадын арад үргэнөөр тэмдэглэхые бэлдэжэ байнхай. Дэлхэй дээрэ түрүүшын социалис гүрэнэй баярта ойе уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ бүхэдэлхэйнтүүхэтэ удха шанартай событи гэжэ һайндэрлэхые коммунистнууд шиидхээ. Һайндэрые үнгэргэхэ тодорхой түсэбүүд Компартиин түоэй гүйсэдхэхэ комитедэй Торонтодо болоһон заседани дээрэ хараалагдаһан байна.

Советскэ Союзай ойдо зорюулагдаһан лекци, хөөрэлдөөнүүдые оронэй хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй бүхы түбүүдтэ, партиина эмхинүүдтэ үнгэргэхые Канадын Компарти түсэблэнэ. Совет арадай ажабайдалтай танилсуулһан выставкэнүүд эмхидхэгдэхэ, СССР тухай кинофильмүүд харуулагдаха.

Советскэ Союзай дүй дүршэлые Канадын түрүү үзэлтэй хүн бүхэн, ёһотой демократ бүхэн шудалха зэргэтэй гэжэ Канадын Компартиин ЦИК-эй гэшүүн, соёл сурталай хүдэлмэриин талаар секретарь, «Комьюнист вьюпойнт» гэжэ теоретическэ журналай редактор Норман Фрид ТАСС-ай корреспондепттэй хөөрэлдэхэдээ хэлээ. Дарлалта мүлжэлтые усадхаад лэ байхадаа, социализмын үедэ национальна асуудалые эсэслэн шиидхэжэ болоно гэжэ Совет гүрэнэй хүгжэлтэ гэршэлэн харуулаа. Дэлхэйн бүхы арадуудта түүхэтэ удхатай СССР-эй дүй дүршэл олон үндэһэ яһатанһаа бүридэһэн Канадада илангаяа шухала байна. Юундэб гэхэдэ, национальна нэгэдэлэй асуудал эндэ үшөө шиидхэгдээгүй байһаар.

СССР-эй 50 жэлэй ойе Канадада һайндэрлэлгэ хоёр ороной арадуудай хоорондохи хани барисаае саашадань хүгжөөхэдэ нүлөөлхэ юм гээд Канадын Компартиин ЦИК-эй гүйсэдхэхэ секретарь Альфред Дьюхерст тэмдэглээ.

ВАШИНГТОН

ХОРООХЫЕ ХАРААЛНАГҮЙ

ТАСС

Мүнөө США-гай правительствын бэлдэжэ байһан 1973—74 финансын жэлэй сэрэгэй бюджедэй проект дотор Европодохи американ сэрэгүүдэй тооё хорооохоор хараалагданагүй. Баруун Европодо США-гай зүгһөө сэрэгэй хамааралсалга байха ёһотой гэһэн обороныи министерствын хараа түсэбые түлөөлэгшэдэй палатын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хэрэгүүдые эрхилхэ комисси дэмжэжэ байна. Тодорхойлон хэлэхэдэ, Баруун Европодо американ сэрэгүүдэй байһан ушар «НАТО-е бүрин бүтэн байлгана» гэжэ тэрэнэй түнхаглаһан элидхэл дотор хэлэгдэнэ.

Баруун Европодо 305 мянган сэрэгэй алба хаагшадые байлгалгаһаа США-гай эгээлэй хүнүүд жэлдэ 4 миллиард доллар налог түлэхэ ушартай болоно. Демократическа партиһаа президентын тушаалда кандидат сенатор Макговерн үгэ хэлэхэдээ, энээниие буруушаажа байһанаа мэдүүлхэ зуураа, Европодохи американ сэрэгүүдэй тооё 130 мянга хүрэтэр хороохо эрилтэ табиба.

Сэрэгэй бюджедэй проект 1973 оной январьда конгрессэй харалгада табигдаха юм.

НЬЮ-ЙОРК

УРДА ВЬЕТНАМАЙ ПАТРИОДУУДАЙ АМЖАЛТАНУУД

ТАСС

Урда Вьетнамдахи Данангһаа урдуур 45 километртэ байдаг районно түб — Кюэшон хотые патриодууд эзэмдэн абаба. Һүүлээрнь сайгон сэрэгүүдэй «Росс» гэжэ артиллериин баазые гартаа абаһан байна. Сүлөөлэлгын хүсэнүүдтэ һамна бута сохюулһан дайсанай сэрэгүүд Кюэшон голдохи дахуулнуудай армиин һүүлшын бэхилэлтэ болохо сэрэгэй «Болди» гэжэ баазада эшээлхэ баатай болобо. Энэ бааза шадар шанга байлдаанууд болоно. Патриодуудай доотолго сухарюулхые һэдэн, сайгон командовани 3 мянга тухай солдадые эндэ хаяа. Тиигээшье һаань, сайгон хоёрдохи дивизиин офицернүүдэй мэдэрһэнэй ёһоор, энэнь ямаршье туһа хүргөөгүй, сайгон сэрэгүүд ехэ гээлтэ хоролтодо ороһоор. Американ информационно агентствэнүүдэй дамжуулһанай ёһоор. августын 20-ной һүни американ-сайгон тактическа авиаци Кюэшон голдо зуу дахин добтолго хээ. Американ агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй стратегическэ «В-52» түхэлэй бомбардировщигууд добтолгонуудта хабаадалсаа.

Кюэшон голдо болоһон байлдаануудта сайгон арми ехэ гээлтэ хоролтодо орожо, Урда Вьетнамай ехэ хотонуудай нэгэн — Дананг аюулда орохо туйладаа хүрөөд байна гэжэ агентствэнүүд мэдээсэнэ.

ХАНОЙ. (ТАСС). Кюэшон голдо Урда Вьетнамай Арадай сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй туйлаһан амжалтануудые Ханойн хэблэл үргэнөөр бэшэнэ. Августын 17-ноо 19 хүрэтэр Кюэшон хотые, сэрэгэй «Росс» гэжэ баазые эзэлхын түлөө болоһон байлдаануудай үедэ патриодууд дайсанай 2 мянга гаран солдадые хүлһөөнь буулгаһан, шархатааһан, плендэ абаһан байха юм. Иимэ ехэ илалта туйлахын тула сүлөөлэлгын хүсэнүүд һаин бэлэдхэл хэжэ, дайсанай артиллериие бута сохёод, бэхилэлгэнүүдыень эзэмдэжэ абаһан байгаа гэжэ «Куан дой нян зан» газетэ бэшэнэ.

Сүлөөлэгдэһэн Куангчи хотодо хаягдаһан сайгон сэрэгүүд ара талаһаа шанга сохилто абажа, хүндэ байдалда ороо гээд газетэ бэшэнэ. Куангчи шадархи сэрэгүүдээ аршалан абархын тула сайгон командовани Данангһаа хоёрдохи дивизиеэ эльгээхые бэлдэжэ байһан юм. Теэд мүнөө энээниие хэжэ шадахаяа болёо. Кюэшон голдо арадай сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй туйлаһан илалта Урда Вьетнамай бүхы газар дандые сүлөөлхын түлөө шанга байлдаанай һүр хүсэтэй байһые гэршэлнэ гээд «Куан дой нян зан» газетэ тэмдэглэнэ.

ХАНОЙ. (ТАСС). Меконг мүрэнэй адагта эшээлһэн сайгон сэрэгүүдтэ, сэрэгэй транспортдо Урда Вьетнамай Арадай сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүд, партизанска отрядууд добтолно. АНО агентствын дамжуулһанай ёһоор, августын түрүүшын хахадта патриодууд дайсанай 720 солдадые хүлһөөнь буулгаһан байна. Энэ үе соо Кайлай, Тяутхань районуудта сэрэгэй 12 пост үгы хэгдээ, 10 мянган хүн зонтой хэдэн тосхон сүлөөлэгдөө.

КОЛОМБО

СЬЕЗД ХҮДЭЛМЭРЕЭ ЭХИЛБЭ

ТАСС

Шри Ланкын Коммунис партиин VIII съезд августын 20-до эндэ нээгдээ. 600 тухай делегат болон айлшад тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадалсана.

Делегадуудые, мүн аха дүү Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэдые, тэрэ тоодо КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй Ленинградай горкомой нэгэдэхи секретарь Б. И. Аристов түрүүтэй КПСС-эй делегациие Шри Ланкын Компартиин түрүүлэгшэ С. А. Викремасингхе халуунаар амаршалба.

Шри Ланкын Компартиин Генеральна секретарь Питер Кейнеман тоосоото элидхэл хээ. Партиин VII съездһээ хойшонхи үе соо дэлхэйн социалис байгуулалта улам хүгжэн бэхижээ гэжэ тэрэ хэлээ.

Социалис гүрэнүүдэй ба хүгжэжэ байгаа оронуудай хоорондохи харилсаа холбооной улам бэхижэлгэ мүнөө үеын уласхоорондын оршон байдалай онсо шэнжэнь болоно гэжэ элидхэлшэ заагаа.

Индохитадта США-гай хэжэ байгаа ээрхэг түримхэй ябуулганууды, Дүтын Зүүн зүгтэ Израилиин зүгһөө хэгдэһэн булимтархы хархис ябуулгануудые элидхэлшэ Шри Ланкын Компартиин, ороной демократическа бүхы хүсэнүүдэй зүгһөө эрид буруушааба. Уласхоорондын коммунис хүдэлөөндэ һаад тойбо тагажа, хоро хүргэжэ байһан Мао Цзэ-дунай бүлэглэлэй авантюрис политикые П. Кейнеман шүүмжэлээ.

Орон доторнай тохёолдоһон экономическа хүндэ хүшэр байдалтай дашарамдуулан, олон һалбаритан национальна экономико байгуулха шухала гэжэ П. Кейнеман тэмдэглээ. Советскэ Союзтай, социалис бусад оронуудтай экономическа, худалдаа наймаанай харилсаа холбоо тогтоолго экономикые хүгжөөлгэдэ ехэ үүргэ дүүргэхэ байна.

ХАНОЙ

ХОТОНУУДЫЕ БОМБОДОНО

ТАСС

Вьетнамай Демократическа Республикын хотонуудые американ авиаци зэрлиг муухайгаар бомбодожо үргэлжэлнөөр. Ханой, Хайфон, Намдинь, Тхаингуен, Вьетчи, Винь, Хонгай, Камфа, Фули, Хынгиен, Ниньбинь хотонуудта дээрмэдэхы добтолгонууд хэгдэнэ. Һүүлэй үедэ Тханьхоу, Хайдыонг, Иенбаи, Тхайбинь хотонууд ехэ хохидолдо ороһон байна. Августын 19-дэ американ самоледууд Тхайбинь хотодо зуу гаран фугасна ба бусад бомбо хаяжа, 47 хүниие алаһан, 50 хүниие шархатуулһан, байрын гэрнүүдые, госпиталь, санаторинуудые, медицинскэ училищи, эдеэ хоолой складуудые һандаргааһан байха юм.

ДРВ-гэй хотонуудые, һууриин тосхонуудые зэрлиг бүдүүлигээр бомбодолго уласхоорондын эрхэ бүдүүлигээр эбдэһэн гэмтэ ябадал болоно гэжэ Ханойн хэблэл тэмдэглэнэ.

ХАНОЙ

АХА ДҮҮГЭЙ ҺАНАЛАА НЭГЭДЭЛГЭ

ТАСС

Урда Вьетнамай Куангчи хотые —сүлөөлэгдэһэн провинциин түбые зэрлиг бүдүүлигээр бомбодожо, буудажа байһантайнь дашарамдуулан, Лаосой Патриотическа фронтын ЦК мэдүүлгэ хэжэ, Холбоото Штадуудай харата ябуулгануудые буруушааба. Эдэ ябуулгануудынь вьетнам арадые һүрдөөжэ, зоригыень хухалжа, США-гай «амгалан тайбан дурадхалнуудые» хүлеэн абахыень баадхажа шадахагүй гээд мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Куангчи хотые бомбодолгоёо, буудалгаяа дары болюулжа, хариин оронуудай хамааралсалгагүйгөөр хэрэгүүдээ өөһэдөө шиидхэхэ эрхэ вьетнам арадта олгохыень Лаосой Патриотическа фронтын ЦК США-гай правительствада эрилтэ табиба. Патриотическа фронт, Лаосой арад Вьетнамай ба Камбоджын арадуудтай ээм ээмээ ниилүүлэн тэмсэжэ, хархис этэгээдүүдые һамна бута сохижо, бүрин илалта туйлахые шиидэнхэй.

ДРВ-дэ эсэргүү дайгаа Холбоото Штадуудай улам үргэдхэжэ байһыень, тодорхойлон хэлэхэдэ, Хайфон ба бусад хотонуудта добтолжо, уһанай хаалтануудые, түхеэрэлгэнүүдые зэрлиг бүдүүлигээр бомбодожо байһыень, Лаосой Патриотическа фронтын ЦК ондоо мэдүүлгэ дотороо эрид буруушааба.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Республиканска партиин съезд августын 21-дэ Майами-Бич хотодо (Флорида штат) нээгдэбэ. Индохитадтахи дайе дары болюулха эрилтэ табихын тула эндэ ерэһэн америкынхидые хэһээхээр бэеэ зэһэпэн сэрэгэй ба полициин подразделенинүүд эндэ гулидхагдаа.

«Гурим журам байгуулхын тула» национальна гвардиин 3 мянга гаран солдат, 2500 десантник, далайн ябаган сэрэгшэд, Флорида штадай губернаторай мэдэлдэ байдаг сэрэгүүд, хэдэн зуугаад полициин хүдэлмэрилэгшэд Майами-Бич эльгээгдэһэн байна. Пентагоной даалгабаряар республиканска партиин съездын хүдэлмэрилхэ үедэ «тусгаар бэлдэгдэһэн сэрэгүүдэй подразделенинүүд» Форт-Брагг, Леджундахи (Хойто Каролина штат) сэрэгэй баззануудта бэлэн байлгагдаха юм.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Вьетнамай Демократическа Республикын уһанай хаалтануудые, түхеэрэлгэнүүдые американ авиациин зэрлиг бүдүүлигээр бомбодолгые негрнүүдэй «Ороной урда захада христианска хүтэлбэрилэлгын конференци» гэжэ эмхиин съезд эрид буруушааба.

Олон үндэһэ яһатанай харилсаа холбоон тухай асуудалнуудта США-гай правительствын бэелүүлдэг политикые съездэ хабаадагшад эрид шүүмжэлһэн байна.

ШАНГА ТЭМСЭЛЭЙ УРДА

Манай оронһоо Олимпиин наадаанда хабаадалсаха футболистнуудай нэрые СССР-эй футболой федераци соносхобо. Байгша оной августын һүүл багаар Мюнхендэ нээгдэхэ Олимпиин наадаанда манай ороной эрхимэй эрхим футболист гэгдэһэн 19 спортсменэй нэрэнүүд тодорбо гээшэ. Дэлхэйн футболистнуудтай наадахаар СССР-эй суглуулагдамал командын тренернүүд Александр Пономарев, Герман Зонин гэгшэд иимэ футболистнуудай нэрые олондо мэдээжэ болгоо: вратарьнууд: Евгений Рудаков (Киевэй «Динамо»), Владимир Пильгуй (Москвагай «Динамо»); хамгаалагшад: Реваз Дзодзуашвили, Муртаз Хурцилава (хоюулаа Тбилисиин «Динамо»), Сергей Ольшанский, Евгений Ловчев (хоюулаа «Спартак»), Владимир Капличный, Юрий Истомин (хоюулаа ЦСКА); полузащитнигууд: Виктор Колотов (Киевэй «Динамо»), Анатолий Куксов («Заря»), Оганес Заназанян, Аркадий Андриасян (хоюулаа «Арарат»), Иожеф Сабо, Андрей Якубик (хоюулаа Москвагай «Динамо»); добтологшод: Олег Блохин (Киевэй «Динамо»), Геннадий Еврюжихин (Москвагай «Динамо»), Владимир Онищенко, Вячеслав Семенов, Юрий Елисеев (бултадаа «Заря»).

Манай совет ороной футболистнууд уласхоорондын хэсүү хүндэ, харюусалга ехэтэй мүрысөөнүүдые байгша ондо үнгэргэжэ, Олимпиин наада үнгэргэхэ жэлые угтажа байна. Тиибэшье һаа, футболой наадаанда дуратай олон тоото харагшадһаа, мүн хэблэлэй хуудаһанууд дээрэ манай футболистнууд муугаар наадаба гэһэн шүүмжэлэл гараһан байгаа. Суглуулагдамал командын, спортын клубуудай спортсменүүдэй дунда Европын түрүү һуури эзэлхэ табан ехэ мүрысөөн энэ үе соо үнгэргэгдөө. Эдэ наадануудай түгэсхэлэй гурбан уулзалгадань совет ороной командануд хабаадалсаһан байна. Сэхынь хэлэхэдэ, бэшэ ямаршье орон иимэ олон команда эдэ мүрысөөнүүдтэ табяагүй юм. Тиин СССР-эй залуушуулай суглуулагдамал болон нэгэдэхи, мүн Москвагай, «Динамо» командануд мүнгэн медальнуудта түрүүшынхеэ хүртэжэ ерээ һэн.

Яахадаа гэнтэ шүүмжэлэл гараба гээшэб? Нэгэдэхеэр, дээдэ шагнал — алтан медаль хэрэгтэй байгаа бшуу. Гол шухалань гэхэдэ, эндэ футболистнуудай өөһэдөө ухаансар бэрхээр наадажа шададаггүй байһаниинь элирээ бшуу. Бидэнэр гансашье очко тоолоод һуудаг бэшэ, харин гоё һайхан доотолго, хамгаалгатай наада хараха хүсэлэнтэй ха юм бибди.

СССР-эй суглуулагдамал командада залуушуулай олоороо ерэхэдэнь, манай футболой нааданда шэнэ охи оруулмаар, аха нүхэдэйнгөө амжалта дууряамаар залуу хүсэн нэмэбэ гэжэ тоолохо баатай болодогбди. Энээндэ тээсгэнэй «Бэеэ даанхай байдалай кубогта» хүртэхын түлөө Бразилида үнгэргэгдэһэн наадаанда залуу команда — оронойнгоо футболистнуудай дунда түрүү һуури эзэлжэ ябаһан Ворошиловградай «Заря» туршажа үзэхын тула эльгээгдэһэн байгаа. Залуу футболистнууд Онищенко, Семенов гэгшэд Бразилиин футболой наадаанда дуратайшуулда ингэжэ магтуулжа ерэһэн байна: «Бидэнэр жэлэй ямаршье сагта иимэ зүрхэтэйгөөр, гоё һайханаар аад, добтолхо бүридөө наадандаа шэнэ үүсхэл оролдолго гаргадаг футболистнуудые хараагүй байнабди. Саашадаа олимпиин наадан дээрэ үшөө эрхим һайнаар наадахыень хүсэнэбди».

Мүнөө бүридхэгдэһэн Олимпиин наадаанай суглуулагдамал команда ехэнхидээ залуушуулһаа бүридэнхэй гэхэдээ эндүүрхэгүйбди. Командын бүридэлдэ гурбан наһанай гэшүүд суглуулагданхай. Олимпиин наадаанай суглуулагдамал командын капитанаар Тбилисиин «Динамо» командын гэшүүн Хурцилава томилогдонхой. Тэрэ Англида үнгэргэгдэһэн дэлхэйн түрүү һуури эзэлхэ мүрысөөндэ хабаадалсаа юм! Мүн Мексикэдэ үнгэргэгдэһэн наадаанда тэрээнтэй суг Дзодзуашвили, Москвагай «Спартак» командын Ловчев гэгшэд хабаадалсаһан байна.

Дэлхэйн эрхим вратарьнуудай нэгэн Рудаков Мексикэдэ үнгэргэгдэһэн дэлхэйн түрүү һуури эзэлхэ мүрысөөндэ эрхим сэгнэлтэдэ хүртэжэ болохо һэн. Зүгөөр үбшэлһэнэйнгөө һүүлээр тэрэ наадаанда хабаадалсаагүй юм. Тиибэшье һаа, удаа тээнь Европын түрүү һуури эзэлхэ наадаанда хабаадалсаа һааб даа. Үнгэрэгшэ жэлдэ ороноймнай журналистнууд Евгений Рудаковые эрхим вратарь гэжэ нэрлэһэн юм.

Наадаанай дундахи линидэ Киевэй Колотов, Ворошиловградай Куксов, Ереванай Андриасян, Заназанян гэгшэд нэн түрүүн дурадхагдаһан байна.

Һүүлэй үедэ футболистнуудые шүүмжэлхэдээ, добтологшод ехэ муугаар наадана гэгдэһэн ааб даа. Сэхынь хэлэхэдэ, манай добтологшод тоо нээхын хойноһоо оролдолго гаргадаггүй байһан. Энээнһээ боложо, наадан аали нобшоор, бирагүйгөөр үнгэрдэг болоо бэлэй.

Мүнөө Олимпиин наадаанай суглуулагдамал командада оруулагдаһан футболистнууднай совет ороной залуушуулай тү

леөлэгшэд болоно. Жэш
Киевэй «Динамо» командын
добтологшо Блохин үнгэрэг
жэлдэ ороноймнай эдиршүү
командада наадахадаа, Европ
мүрысөөнүүдһээ мүнгэн меда
тай бусажа ерэһэн байха. Мү
Олег Блохин ороной футбол
нуудай дунда бүмбэгэ со
оруулхадаа, эгээл эрхим доб
логшо гэжэ суурхуулна. М
Москвагай «Динамо» команд
вратарь Пильгуй залуу фу
листнуудай тоодо оролсоно.
Мельбурн хотодо Олими
наадан үнгэргэгдэһөөр ар
табан жэлһээ үнгэржэ ябаа
Тиихэдэ СССР-эй суглуулаг
мал команда түрүү һуури э
жэ, алтан медальнуудтай б
жа ерэһэн юм. Тэрэнэй уда
хи жэлнүүдтэ манай оро
футболистнууд бирагүйдэ
һааб даа. Футболой наадан
дуратаё совет ороной хүн
Олимпиин наадаанда ошохо ф
болистнуудһаа «Мельбурн
амжалтые» дабтахыень хү
нэ.
Манай ороной суглуула
мал команда түрүүшынгээ
да августын 28-да Регенсб
хотодо Бирмын суглуулагда
командатай үнгэргэхэ юм.
ёрдохи наадаяа Суданай фу
листнуудтай августын 30
Мюнхен хотодо үнгэргэхэ б
на. Мүн хоёрдохи бүлэгтэ
даха болоһон Мексикын фу
листнуудтай сентябриин 1
наадан үнгэргэгдэхөөр хэ
лагдана.
Олимпиин наадаанда хабаада
саха бусад командануудай
дэхи бүлэгтэ—ФРГ, Мала
Марокко, США; гурбадахида
Венгри, Иран, Бразили, Д
дүрбэдэхидэ — ГДР, Гана,
лумби, Польшын суглуула
мал команданууд оруулаг
хай. «А», «Б» бүлэг болож
баарһан команданууд сосһо
химлэһэн хоер-хоер кома
нууд хахад финальна наада
хабаадаха юм.
Бүлэг соогоо эрхимлэһэн
манданууд Олимпиин наада
чемпионой нэрэ зэргэдэ хүр
хын түлөө хоорондоо наад
байна. Тиихэдэ бүлэг соогоо
ёрдохи һуури эзэлһэн кома
нууд бронзо шагналда хүр
түлөө хоорондоо наадаха.
Түгэсхэлэй наадан сентябр
9-дэ үнгэргэгдэхөөр багса
на. Эндэ командануудай
залга (нэмэлтэ саг оруула
тэнсэлгээр түгэсөө һаань, х
ландань Олимпиин наадаанай
тан медальнууд барюулагда
хараалагдана. Мүн гурбад
һууриин түлөө наадагшад б
иимэ хайра шагналда хүрт
баталагдаба. (ТАСС)

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Августын хуралдаан» — «Правдын» түрүү бэшэг. «Силос даралга дээрэ нэгэшье час һаатахагүй» — суглуулбари. «Арадуудай хани барисаанай ленинскэ туг доро» — Грузиин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Г. Джавахишвилиин статья. «Хониин ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй шухала зорилгонууд» — И. Воробьевой статья. Манай хөөрэлдөөн.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Агроном—полиин эзэн»—Н. Михеевэй статья. «Таряашадай халуун хаһын эхилхэдэ...» — фоторепортаж. Түрэл орондомнай.

Гурбадахи хуудаһанда. Г. Джавахишвилиин статьягай түгэсхэл. Уласхоорондын байдал тухай тэмдэглэлнүүд. Хилын саанахи һонин.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Бамбуйкада агналга» гэжэ Я. Козак гэгшын номһоо хэһэг.

САГАЙ УЛАРИЛ

Республикадамнай үүлэтэйшэг байха, урда аймагуудаар бага зэргэ бороо орохо, бусад газарнуудта шииг нойтон орохогүй. Баруун хойноһоо секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Температура 15—20, хойто аймагуудаар 18—23, Улаан-Үдэдэ һүниндөө 10—12, үдэртөө 17—19 градус дулаан байха.

Августын 24—25-да үүлэтэйшэг байха, хура бороо орохогүй. Баруун тээһээ һалхилха.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕ

Н-02437. Заказ №